
Az ombudsmanok tíz éve

=====

Ten years of ombudsmen

1995–2005

Országgyűlési Biztos Hivatala

=====

Parliamentary Commissioner's Office

2005

ISBN 963 218 676 1
Egyszer megjelenő jubileumi kiadvány
Kiadó: Országgyűlési Biztos Hivatala
1051 Budapest, Nádor u. 22.
Telefon: 475-7100, Fax: 269-1615
Internet: www.obh.hu
Felelős kiadó: Dr. Wolf Erzsébet
Szerkesztő: Komlósy Szilvia
Nyomta az Argumentum Kiadó nyomdaüzeme

ISBN 963 218 676 1
One-off jubilee publication
Published by: Office of the Parliamentary Commissioner
1051 Budapest, Nádor u. 22.
Telephone: 475-7100, Fax: 269-1615
Internet: www.obh.hu
Responsible publisher: Dr. Erzsébet Wolf
Editor: Szilvia Komlósy
Printed in Hungary by the Argumentum Press

Beköszöntő

Közel tizenhat esztendő telt el azóta, hogy az ombudsman intézményét a rendszerváltó Alkotmány megteremtette Magyarországon, s tizenkét éve annak, hogy az erről szóló törvényt elfogadták. Az ombudsman-törvényt előterjesztője azzal ajánlotta a képviselők figyelmébe, hogy „elfogadásával nálunk is létrejöhet az emberi és állampolgári jogok tiszteletben tartásának, a szolgáltató és nem hatalmi jellegű közigazgatásnak egyik fontos garanciája, és a megválasztott ombudsman a nép igazi, elkötelezett ügyvédjeként kezdheti meg a könnyűnek nem ígérkező, de remélhetőleg hatékony munkáját.”

Ebben a jubileumi kiadványban – a teljesség igénye nélkül – azt szeretnénk szavakban és képekben bemutatni, hogy az első ombudsmanok 1995. június 30-án történt megválasztásától kezdve mit sikerült megvalósítani az útravalóból. Egyúttal megköszönjük annak a csaknem százezer ügyfélnek a bizalmát, akik személyesen, írásban vagy telefonon hozzánk fordultak, azoknak a szervezeteknek az együttműködését, akik munkánkat támogatták, s természetesen valamennyi munkatársunk elkötelezettségét, akik hozzáértéssel, megértő emberséggel álltak a sérelmet szenvedettek oldalán.

Reméljük, e kiadvány segít abban, hogy színesebb (árnyaltabb), teljesebb képet kapjanak rólunk mindazok, akik tevékenységünket érdeklődő figyelemmel kísérik.

Introduction

Almost sixteen years have passed since the institution of the ombudsman was introduced by the new Constitution embodying the change of the political and economic system in Hungary. The Act on the new institution was passed twelve years ago. The Ombudsman Act was presented to MPs with the following recommendation 'its adoption may create an important guarantee in Hungary for respecting human rights and citizens' rights and for creating a service providing type of public administration instead of a system merely representing power, and the ombudsperson to be appointed may start his or her work - which is not promising to be an easy job but which is hoped to be highly effective - as a real and committed advocate of the people'.

In this publication commemorating the 10th anniversary of the operations of ombudspersons we wish to describe and show some of what has been accomplished of the originally envisaged goals, since the appointment of the first ombudsmen on 30 June 1995. At the same time we wish to express our thanks for the trust and confidence of the almost a hundred thousand clients who have turned to us in person, by mail or by phone, for the cooperation of organisations that supported our work and of course for the dedication of our colleagues who stood for those who had suffered injustice, with human understanding and remarkable expertise.

This publication is aimed to provide those who have been and are interested in the activities of the ombudsmen with a more complete, more colourful and more precise picture of our institutions and ourselves.

Az ombudsman intézmény szabályozásának története

Az ombudsmanok mintegy kétszáz éves, svéd gyökerű intézménye az 1960-as évektől kezdve robanásszerűen terjedt el a világon: a '90-es évek közepére már nyolcvannál is több ország állam-szervezeti rendszerében megtaláljuk. A jogintézmény térhódítása nem torpant meg, mind több országban hozzák létre a parlamenti biztosi intézményt különböző elnevezések alatt: ombudsman, a nép védőügyvédje, állampolgári jogok ügyvivője stb. Számos országban az általános felhatalmazású biztoson kívül egy vagy több szakombudsman is működik: így pl. büntetés-végrehajtási, környezetvédelmi, katonai, kisebbségi biztos. Az állami garanciarendszer – az adott államszervezet sajátosságaiából és a történelmi hagyományokból eredően – országonként eltérő.

Magyarországon az Alkotmány 1989. október 23-án kihirdetett átfogó módosítása életre hívta egyrészt az állampolgári jogok országgyűlési biztosának intézményét, másrészt rendelkezett arról is, hogy az Országgyűlés egyes alkotmányos jogok védelmére külön biztost választhat. Ezen túlmenően a jogállam garanciális intézményei között az ombudsman éveken keresztül csekély figyelmet kapott.

A szabad választásokat követő alkotmánymódosítás nevesítette a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok biztosának feladatait; az Országgyűlés 1992-ben törvényt alkotott a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról, ennek egyik fejezete szól az adatvédelmi biztosról, majd 1993 júniusában elfogadta az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló törvényt. Az utóbbi módosításai közül a legfontosabb az volt, amely pontosította az országgyűlési biztos vizsgálati jogkörébe tartozó hatóságok meghatározását. A további törvénymódosítások alapvetően technikai jellegűek voltak.

Feltehetően a történelmi gyökerek hiánya – az abból fakadó bizonytalanság – és a törvényhozásra háruló teher magyarázza azt, hogy az alkotmánymódosítást követően közel hat, a törvényi szabályozást követően pedig két év telt el az országgyűlési biztosok megválasztásáig.

Regulation of the ombudsman's institution - a historical overview

The almost two hundred years old institution of the ombudsman, originating from Sweden, spread rapidly across the world after the 1960s and by the mid-90s this institution was functioning in the state organisation systems of more than eighty countries worldwide. The spreading of this legal institution has continued ever since and the institution of the Parliamentary Commissioner has been and is set up in an ever growing number of countries, under a variety of titles, such as ombudsman, the advocate of the people, executive of citizens' rights etc. In many countries a variety of ombudsmen with specific competences are working alongside a Commissioner of a general mandate, including for instance Commissioners for penal and detention matters, environmental, military or minority issues etc. The system of guarantees operated by the state varies - in line with the prevailing specific features and historical background - from country to country.

The comprehensive amendment to the Constitution of Hungary promulgated on 23 October 1989 introduced, on the one hand, the institution of the Parliamentary Commissioner for Citizens' Rights, on the other hand it provided that the Parliament may appoint specific Commissioners for the protection of certain constitutional rights. Apart from the introduction of these rules little attention was paid for several years to the ombudsman among the institutions guaranteeing the rule of law.

The amendment to the Constitution in the wake of the first free appointments detailed the duties of the Parliamentary Commissioner for the Rights of National and Ethnic Minorities: in 1992 the Parliament adopted an act on the protection of personal data and the publicity of information of public interest, one of the chapters of which provided for the institution of the Commissioner for the protection of personal data. In 1993 the Parliament adopted the Act on the Parliamentary Commissioner for Citizens' Rights. The most important amendment to the latter was specification of the authorities that may be covered by the investigations carried out by the Parliamentary Commissioner. Other amendments were of an essentially technical nature.

The fact that almost six years passed after the amendment to the Constitution and some two years passed after the adoption of the relevant Act before the appointment of the

Az elmúlt évtizedben ez a nemzeti közjogban korábban ismeretlen, tradíciók nélküli intézmény – a jövőjével kapcsolatos kételyek ellenére – stabilizálódott, a rendszerváltás fontos tényezőjeként vitathatatlan szerepet töltött be a demokrácia és a törvényesség megszilárdításában.

Az országgyűlési biztos megválasztása, jogállása, feladata és eszközrendszere

Az országgyűlési biztosok megválasztására vonatkozó általános szabályokat egyrészt az Alkotmány, másrészt az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló törvény rögzíti. Az ombudsman személyére a köztársasági elnök tesz javaslatot, és az Országgyűlés a képviselők kétharmadának szavazatával választja meg. Az országgyűlési biztos megbízatása hat évre szól és egyszer újraválasztható.

Az Országgyűlés 1995-ben dr. Gönczöl Katalint az állampolgári jogok országgyűlési biztosává, dr. Polt Pétert általános helyettesé, dr. Kaltenbach Jenőt a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosává, dr. Majtényi Lászlót pedig adatvédelmi országgyűlési biztossá választotta. Az első ombudsmanok megbízatása 2001. június 30-án járt le, azonban az általános helyettes – mandátumának lejártá előtt egy évvel – a parlament legfőbb ügyésszé választotta.

Az Országgyűlés 2001 nyarán a kisebbségi biztost újraválasztotta, az állampolgári jogok országgyűlési biztosának dr. Lenkovics Barnabást, általános helyettesének dr. Takács Albertet választotta meg. Az adatvédelmi biztos személyéről később született konszenzus, így ezt a tisztséget 2001. december 11-étől tölti be dr. Péterfalvi Attila.

Az általános felhatalmazású és az egyes állampolgári jogok védelmére rendelt országgyűlési biztosok között nincs alá-fölérendeltség: a külön biztos a maga szakterületén önálló jogkörben jár el, s mindegyik biztos kizárólag az Országgyűlésnek

Parliamentary Commissioners is probably explained by the lack of historical preliminaries, the resulting uncertainties and the work load then borne by the legislative organ.

The new institution that had previously been unknown to the Hungarian law, and that had no traditions in Hungary, has stabilised during the past decade - despite misgivings about its future - and has definitely played a vital role in the consolidation of democracy and the rule of law as an important factor of the system change.

Appointment, legal status, tasks and instruments of the Parliamentary Commissioner

The general rules concerning the appointment of the Parliamentary Commissioners are laid out in the Constitution and in the Act on the Parliamentary Commissioner for Citizens' Rights. Proposal concerning the candidate for the position is made by the President of the Republic and the ombudsperson is appointed by a two thirds majority of the votes cast by MPs. The Parliamentary Commissioner is mandated for a period of six years and may be re-appointed once.

In 1995 Dr. Katalin Gönczöl was appointed Parliamentary Commissioner for Citizens' Rights by Parliament, Dr. Péter Polt was appointed her general deputy, Dr. Jenő Kaltenbach was appointed Parliamentary Commissioner for the Rights of National and Ethnic Minorities while Dr. László Majtényi was appointed Parliamentary Commissioner for Data Protection and Freedom of Information. The mandate of the first Parliamentary Commissioners expired on 30 June 2001, but the general deputy was later appointed Supreme Prosecutor by Parliament, one year before the expiry of his mandate.

In the summer of 2001 the Parliament reappointed the Commissioner for minority rights and appointed Dr. Barnabás Lenkovics and Dr. Albert Takács Parliamentary Commissioner for Citizens' Rights and his general deputy, respectively. Consensus concerning the Commissioner for Data Protection and Freedom of Information was reached later, and since 11 December 2001 this position is held by Dr. Attila Péterfalvi.

The Parliamentary Commissioner with a general mandate and the Parliamentary Commissioners in charge of

felelős. Az ombudsmanok egymáshoz való viszonyát a törvény nem szabályozza, az általános biztos és helyettese kezdettől fogva olyan gyakorlatot alakítottak ki, amelyben a feladatköröket kizárólag szakmai szempontok szerint osztották fel. Egyéb ügyekben – különösen a közös hivatal működését érintő kérdésekben – az ombudsmanok együttesen döntenek. Az országgyűlési biztosok tevékenységükről, működésük tapasztalatairól évente beszámolnak a Parlamentnek. Ezek a beszámolók nyilvánosak, bárki által megismerhetők az OBH honlapján. (www.obh.hu)

Az alkotmányos jogok védelmére hivatott ombudsman általános vagy egyedi intézkedéseket kezdeményezhet a hatóságok és a közszolgáltatók eljárásával kapcsolatban tudomására jutott visszasságok orvoslása érdekében. A leggyorsabb és a legegyszerűbb mód a sérelem orvoslására, ha az országgyűlési biztos az érintett szerv vezetőjénél kezdeményezi a saját hatáskörben történő intézkedést. A leggyakrabban használt jogi eszköz az ajánlás. Ha az országgyűlési biztos álláspontja szerint az alkotmányos jogokkal kapcsolatos visszasság a jogszabály rendelkezésére, illetve jogi szabályozásának hiányára (hiányosságára) vezethető vissza, javasolhatja a jogszabály módosítását, hatályon kívül helyezését vagy kiadását. Az ombudsman az ügyésznél óvás benyújtását, fegyelmi vagy szabálysértési eljárás lefolytatását indítványozhatja, bűncselekmény észlelése esetén pedig köteles büntetőeljárást kezdeményezni. Az országgyűlési biztosok alkotmánybírói eljárást is indítványozhatnak, ám erre meglehetősen ritkán kerül sor. Az ombudsman legfőbb eszközei a szakmai érvelés, a meggyőzés és a nyilvánosság. Kirívóan súlyos vagy polgárok nagyobb csoportját érintő visszasság esetén soron kívül, egyébként az éves beszámoló keretében „szólíthatja” meg az Országgyűlést, a megfelelő intézkedés elmaradásának vizsgálatát kezdeményezve.

Az adatvédelmi biztos speciális eljárási jogosítványokkal is rendelkezik, amelyekről részletesen olvashatnak a tevékenységét bemutató írásunkban.

specific citizens' rights are not working in a hierarchical system: each specific Commissioner is working in his/her own scope of authority and each of them is responsible exclusively to Parliament. The relationship between the Commissioners is not regulated by law and the general Commissioner and her deputy developed a practice from the inception of the institution wherein the various scopes of duties were shared exclusively according to professional criteria. Decisions on other issues - particularly those relating to the operation of their joint office - are made by the Commissioners together. The Parliamentary Commissioners report to Parliament once a year on their activities and the consequences drawn from their operation. These reports are public, they are available on the home page of the Office of the Parliamentary Commissioners. (www.obh.hu)

The ombudsman in charge of the protection of constitutional rights may initiate general or specific actions to remedy improprieties learned about in relation to procedures of authorities and public service providers. The fastest and simplest mode of remedy for an injury is for the Parliamentary Commissioner to request action to be taken by the head of the organisation concerned, in his/her own scope of competence. Recommendation is the most frequently applied legal tool. Where the Parliamentary Commissioner considers that the impropriety relating to constitutional rights results from a provision of the law or from the lack (deficiency) of regulation, he or she may propose an amendment to the provision, its withdrawal or the introduction of the missing regulation. The ombudsman may initiate lodging a complaint with the prosecutor or conducting a disciplinary or infringement procedure while in the case of learning of a criminal act the ombudsman is obliged to initiate criminal procedure. The Parliamentary Commissioners may also initiate procedures by the Constitutional Court but this power is rarely exercised. The most important tools of the Parliamentary Commissioner are professional argument, convincing and publicity. In the case of an exceptionally grave impropriety or one affecting a larger group of citizens the Commissioner may promptly turn to Parliament, otherwise the ombudsman 'addresses' the same through the annual report, initiating an investigation of cases where the necessary measures had not been taken to remedy improprieties.

The Parliamentary Commissioner has special procedural rights as well, which will be described in detail in a later section of this publication.

Az első országgyűlési biztosok visszaemlékezései

Hogy kezdődött?

1988-ban, életemben először és utoljára, ösztöndíjjal több hónapos tanulmányútra kijutottam Norvégiába, a Skandináv Tengerjogi Intézetbe (akkoriban a hajózási jog is foglalkoztatott). Csakhogy az első hónap után – nem is tudom, miért – valahogy elkezdtem unni a hajóbérleti szerződésekről szóló ezeroldalas jogkönyveket.

Más olvasnivaló után akartam hát nézni. Fogalmam se volt arról, hogy csupán másfél évre vagyunk a rendszerváltástól, de – mivel a politika (vagy: a politika hiánya) megfigyelőként mindig szenvedélyesen érdekelt –, azt jól láttam, hogy a pártállam eresztékei recsegnek és ropognak. Aminek következménye, gondoltam, csakis kétféle lehet: nem látszott kizártnak az újabb, a változásokat évtizednyi időre lehetetlenné tevő diktatórikus félfordulat, de ha ez elmarad – ami valószínűbbnek tűnt –, esély nyílik a mindennapi élet, a közigazgatás humanizálására. Rendszerváltásról szó sem volt. Legfeljebb arról, hogy ellenőrizhetőbbé válik a közhatalom, és ezzel meglazulhatnak azok az abroncsok, amelyek hozzászorítanak bennünket az ürességhez, amelyet az akkori pártállam magva, benső világa jelentett. Arra gondoltam, hogy az ombudsman – norvégül: ombudsmann – mégiscsak skandináv találmány, itt érdemes utánaolvasni ennek az intézménynek, mely jó eséllyel szerephez juthat az általam elképzelt kedvező, második változatban. Mert az intézmény elég lényegi ahhoz, hogy érdemes legyen követelni, és elég perifériális, hogy a siker esélyével lehessen követelni a pártállamtól a meghonosítását. Az ombudsman intézményét – gondoltam továbbá – pont az olyan országok számára találták ki, mint amilyen Magyarország. Skandinávia országai – és ez az ombudsman intézmény átvétele szempontjából fontos – a lakosság számát tekintve hozzánk

Dr. Majtényi László,
az első adatvédelmi biztos

*Dr. László Majtényi,
the first Parliamentary
Commissioner
for Data Protection
and Freedom of Information*

Memories of the first Parliamentary Commissioners

How did it all begin?

In 1988, for the first and last time in my life (at that time I was also interested in shipping law) I visited the Scandinavian Institute of Maritime Law in Norway on a few months' study tour with a scholarship. After the first month however - I do not know how or why - I began to get bored with thousand-page books of legal regulations on charter contracts.

So I wanted to find something else to read. I had no idea of having only a year and a half to wait before a system change but - since I had always been interested in politics (or rather: the lack of politics) as an observer - I was perfectly aware of the fact that the building of the one-party state was on the verge of falling apart. I thought there could only be one of two different consequences: either a dictatorial half-turn preventing changes for as long as another decade or, if this does not take place - which seemed more likely - there may be a chance for humanising day-to-day life and the system of public administration. There was not a word about a system change. The most we could hope for was that public power may become more controllable, loosening thereby the bonds tying us to the emptiness that was the very core and the innermost world of the one-party state of the day. I thought that the institution of the ombudsman - ombudsmann in Norwegian - is, after all, a Scandinavian invention, so this is where I should read up on the institution which seemed to stand a good chance of playing a role in the more favourable second scenario. For the institution itself is substantive enough to be worth demanding and is peripheral enough to be possible to demand its introduction by the one-party state with a chance of success. I also thought that the institution of the ombudsman had been invented specifically for countries such as Hungary. The countries of Scandinavia - quite importantly from the aspect of the adoption of the ombudsman's institution - are similarly sized to Hungary in terms of population and they are, also like Hungary, of a unitarian structure.

hasonló nagyságrendet képviselnek, és mindegyik, ugyancsak hozzánk hasonlóan, unitárius szerkezetű.

Dolgozott pedig a Tengerjogi Intézetben egy kedves könyvtáros hölgy, aki – egyébként: őszinte bámulatomra – nemcsak Örkényt olvasott, hanem volt egy barátnője, akinek az ismerőse ráadásul az oslói ombudsmani hivatal munkatársaként dolgozott, akihez aztán szívesen beajánlott. Szóval hozzá fordultam, hogy – kitörjek az unalomból – szerezzen nekem az ombudsman intézményekről olvasnivalót; tekintettel arra, hogy az intézet amúgy bámulatos könyvtára e téren igen szegényes. Attól kezdve hetente az asztalomra került valami „ombudsmanológiai” könyv vagy cikkgyűjtemény az egyetem központi könyvtárból, és én ezeket bújtam, majd az érdekesebb hivatkozások alapján már én rendeltem újabbakat.

Sokat nem tudhattam előzetesen. Az akkori hazai jogi irodalom az ombudsman intézményről nem vett tudomást, vagy ha mégis, leleplezte mint a burzsoá népbutítás találmányát. Az ombudsmanal szemben pedig ezek a források a marxista-leninista esti egyetemi jegyzetek feledhetetlen nyelvén szólva s azok intellektuális színvonalán a szocialista ügyészséget mint a (szocialista) törvényesség kemény öklű, ámde tiszta szívű letéteményesét dicsérték.

Még Oslóból elkezdtem küldözgetni újságnak, folyóiratnak különböző és elegyes műfajú írásokat az ombudsmanról, azzal a nem titkolt céllal, hogy népszerűsítsem hazai meghonosítását. A napilapok közül csak az akkor még szabadelvű *Magyar Nemzet* jött szóba, mert a *Népszabadság* – hogy a többről ne is beszéljek – leginkább az állatkert üzemi lapjára emlékeztetett, ott és akkortájt, ha volt is némi tekintélyem, nem tülekedtek a szerkesztők azért, hogy írnék-e az intézményről. Aztán még a *Magyar Nemzet*ben is furcsa vitákba keveredtem például a Legfőbb Ügyészség egyik vezetőjével arról, hogy dr. Szíjjártó legfőbb ügyész volna-e egy személyben a legjobb legfőbb ügyész és a legjobb legfőbb ombudsman is, persze önmagával karöltve.

Azért van bennem némi büszkeség, ha öreg csalóként és/vagy obsitos frontharcosként vissza-

So there happened to be a very nice lady librarian working at the Maritime Law Institute who - much to my heartfelt admiration - was not only reading Örkény but had a friend whose friend was working for the ombudsman's office in Oslo, to whom she kindly referred me. So I asked her to find me something to read about the institutions of the ombudsman - to relieve me from boredom - considering the fact that the otherwise amazingly rich library of the Institute had little to offer on this specific area. From that point on no week passed without me finding a new book or selection of articles on ombudsmanology from the central library of the University and I was reading them and then on the basis of references that seemed interesting enough, I ordered additional publications.

I had known precious little about the topic beforehand. The institution of the ombudsman was totally ignored by the legal literature that had been available in Hungary during those days: one could only find scornful references the institution as an invention of bourgeois demagogy. In contrast to the ombudsman the available sources of legal literature praised the socialist prosecutor's office - using the unforgettable parlance of the textbooks of the Marxist-Leninist evening university, at their specific intellectual standards - as the hard-fisted but pure-hearted guarantor of (socialist) legality.

*While still in Oslo, I started to send writings of a variety of genres, to papers and periodicals, about the ombudsman with a clear intention of popularising its introduction in Hungary. Among the daily papers of the day the only possible medium was the then still liberal *Magyar Nemzet*, for *Népszabadság* - let alone the other dailies - was most like the company paper of the Zoo. There and then, even if I had some respect, editors were not actually nagging me to write about the institution. And then even in *Magyar Nemzet* I found myself in strange debates for instance one of the senior officials of the Supreme Prosecutor's Office about whether Dr. Szíjjártó, supreme prosecutor, could be the best supreme prosecutor and at the same time the best supreme ombudsman, of course in close cooperation with himself.*

Of course I do feel proud when I - an old war-horse, a veteran front fighter - recall the role I played during the last twilight years of the one-party state and the dawn of the Third Republic in promoting the accept-

emlékszem arra, hogy a pártállam alkonyán és a harmadik köztársaság hajnalán volt szerepem tanulmányok, újságcikkek írásával, médiaszerepléssel az intézmény elfogadtatásában. Persze, ha akkoriban a legtöbbször én írtam is le a szót, nem én kezdtem, és nem is én fejeztem be. Sólyom László még jóval a rendszerváltás előtt emlegette az adatvédelmi és a környezetvédelmi ombudsman meghonosításának szükségességét. Tölgyessy Péter pedig az Ellenzéki Kerekasztal 1989. szeptember 18-i ülésén azt mondta: „Ha már ombudsman, akkor rendes közjogi ombudsman legyen”. Isépy Tamás szerint, amint azt sokszor elmondta, az is elég ok arra, hogy támogassuk a honosítás gondolatát, hogy tudjuk, már Pápua-Új-Guineának is van ilyenje.

De ezzel már egy másik, ugyancsak változatos érdekességű és színvonalú történet kezdődik el...

A kezdetekről...

Dr. Gönczöl Katalin 2002-ben így emlékezett Kóthy Judittal közösen írt, *Ombudsman 1995–2001* című könyvében megválasztásának előzményeiről és az első ombudsmanként megélt hat évről:

„Talán 1994 végén hívott meg Göncz Árpád köztársasági elnök egy négyesemközti beszélgetésre. Elnökünk voltaképpen levizsgáztatott [...] Kíváncsi volt az értékválasztásaimra [...] Azt ígértem, hogy ha mégis rám esik a választás, akkor megpróbálok emberként viselkedni, és olyan szakértőkkel igyekszem dolgozni, akikben tökéletesen megbízhatok.” (42. oldal)

„Ezután jött az eskütétel. Ekkor fogtam fel, hogy tulajdonképpen mi is történt. Akkor gondoltam végig, hogy most elkezdődik egy erőt próbáló szolgálat. Tudtam, hogy a sok munka ellenére meg kell őriznem a háterszágot. Az új életforma szükségképpen átalakítja a férjemmel való társi, intellektuális kapcsolatot. Biztos voltam abban, hogy támaszom lesz. Őriznem kell azokat a

ance of the institution by writing studies and newspaper articles and by media appearances. Of course, even if I was the one who mentioned this word most frequently, it was not started nor was it finished by me. László Sólyom started to talk about the necessity of adopting the institution of the ombudsman for the protection of personal data and the ombudsman for environment protection well before the system change. Also, Péter Tölgyessy said at the meeting of the Opposition Round Table on 18 September 1989 that 'If there be an ombudsman, then he should be a proper ombudsman under the public law.' According to Tamás Isépy, as he had so often said, it should be reason enough for us to support the idea of adoption if we know that even Papua New Guinea has such a thing.

But this then leads us on to another story, one that is just as rich in interesting twists and turns, a story of different standards ...

About the beginning...

In year 2002 Dr. Katalin Gönczöl recalled the preliminaries of her appointment and the six years when she was working as the first ombudswoman, in the book entitled 'Ombudsman 1995–2001' written in 2002 together with co-author Judit Kóthy, as follows:

Dr. Gönczöl Katalin, az állampolgári jogok első országgyűlési biztosa

*Dr. Katalin Gönczöl,
the first Parliamentary
Commissioner
for Citizens' Rights*

'It was perhaps in late 1994 when I was invited by Árpád Göncz, then President of the Republic, for a discussion in private. I was practically taking an exam before the President ... He was interested in my value choices ... I promised that if I were to be chosen, I would try to behave in a decent way as befits the institution and work with experts I can fully trust'. (p. 42.)

'This was followed by swearing-in. That was the point when I actually realised what was really happening. That was the point when I really pondered the idea of the beginning of a really trying service. I realised that despite the work load I had to protect my hinterland. The new way of life would necessarily transform the companionship and intellectual relationship with

barátságokat, amelyek az értékformálásban mindig nagyon fontos szerepet játszottak az életemben.” (48. oldal)

„A Tüköry utca 3-ban [...] egymás hegyén-hátán ültek a kollégák. Azt mondogattam a folyamatosan szaporodó munkatársaknak, hogy úgy fogják föl a helyzetet, mint a honfoglalás romantikáját, és a kényelmetlenségekkel szemben – ami egyébként több mint hat évig tartott – ennek a ’varázsát’ tartásuk szem előtt. Kezdetben tehát a megengedett létszám feltöltése sem valósulhatott meg. A panaszosok fogadását azonban szeptember elsején megkezdttük.” (51–53. oldal)

„Ewa [Letowska, az első lengyel ombudsman] több nagyon fontos tanácsot adott. Az egyik az volt, hogy soha ne menjek vissza oda, ahol a hivatal élén álltam, mert ez zavart okoz. Ezt a tanácsát most fogadtam meg. A másik, soha ne álljak szóba a sajtóval anélkül, hogy kivizsgáltam volna, amiről kérdeznek, tehát ne legyenek spontán nyilatkozataim. Az első ilyen kísérleteken akkor én már túl voltam. ... A harmadik, hogy minden panasz menjen át az ombudsman kezén ... A legfontosabb tanácsa talán az volt, hogy ajánlás előtt soha ne üljek le kávézni a miniszterrel. Ajánlás után, amikor már konstruktív módon arról van szó, hogy milyen kompromisszumot tudunk kötni, akkor lehet kávézni. Ezt is betartottam.” (100. oldal)

„Az 1996-os budapesti konferencián [...] a holland Marten Oosting [...] megfogalmazta, amit én hat év múltán is nagyon hitelesnek érzek, hogy a modern társadalmakban az egyén számos tekintetben az államtól függ, ezért gyakran képtelen elkerülni az állammal való valamilyen összeütközést. [...] Az állam tevékenységével szemben az ombudsman tud védelmet adni. Az ombudsman a maga tevékenységével hozzájárul a kormány munkájának minősítéséhez. [...] Ezek a nagyon egyszerű szavak akkor különösen fontosak voltak, mert akkor kerestük magunk számára a járható utat.” (107. oldal)

„A szakmámban most talákoztam először a visszásság fogalmával... Hat év elteltével az én definícióm a következő: az alkotmányos visszásság az alkotmányos alapjogokra és/vagy elvekre visszavezethető olyan alanyi jogi sérelem vagy annak köz-

my husband. I was sure to have his support. I also had to preserve the friendships which had always played an important role in my life in helping formulate my values.’ (p. 48)

‘The office at Tüköry utca 3 ... was crowded with colleagues. I kept telling to an increasing number of colleagues that they should see the situation as the romantic era of conquering a new homeland and, instead of the unpleasant circumstances - which, incidentally, prevailed for more than six years - they should concentrate on the ‘charm’ of this situation. Accordingly, during the initial period not even the permitted number of staff could be hired. Reception of complainants was, nevertheless, started on 1 September.’ (pp. 51-53).

‘Ewa (Letowska, the first Polish ombudswoman) gave me some very important advice. One such piece of advice was that I should never return to the place where I had been the head of the office for that would lead to problems. I took her advice this time. Another piece of advice was that I should never talk to the media without having examined what they would be asking me about, i.e. that I should never make spontaneous declarations. I had been past the first such attempts, by then ... The third one was that all complaints should be seen by the ombudsman ... The most important piece of advice was perhaps that I should never sit down with a minister for a cup of coffee before making a recommendation. After making a recommendation, when we may discuss a possible compromise in a constructive way, then it is possible to have a coffee. I took this advice too.’ (p. 100).

‘At the conference in Budapest in 1996 ... Marten Oosting of Holland ... announced that in modern societies the individual is dependent on the state from a number of aspects, therefore he frequently cannot avoid conflicts with the state - an idea which I consider very authentic even after the passage of six years - and that it is the ombudsman who can provide protection against the activities of the state. By his or her activities the ombudsperson contributes to the evaluation of the work of the government. ... These very simple words were particularly important for us then because we were searching for a passable way for ourselves in those days. (p. 107)

‘This was the first time that I first encountered the concept of impropriety ... After the passage of six years

vetlen veszélye, amely az egyén és az államot képviselő hatóság vagy valamely monopoll helyzetben lévő szolgáltató közötti jogviszonyban keletkezett, és amelynek orvoslására az állampolgári jogok biztosa az alkotmányos felhatalmazás alapján kísérletet tehet.” (121–122. oldal)

„Magyarországon az első ombudsman feladata, hogy eljusson a leggyengébb érdekérvényesítő képességgel rendelkező csoportokhoz, és feltérképezze a legkiszolgáltatottabbak emberi jogi helyzetét.” (Függelék 225. oldal)

„Komoly próbatétel volt számunkra az emberi jogok országgyűlési biztosi intézményének megteremtése. Szerencsés vagyok, hogy részese lehettem e folyamatnak. Kitűnően felkészült, az ügy iránt elkötelezett ombudsman-társakkal dolgozhattam. Közvetlen munkatársaimmal együtt örültünk minden apró sikernek, hiszen a több tízezer eljárásban kisebb-nagyobb, de az érintetteknek mindig fontos emberi jogi sérelmek orvoslására törekedtünk.” (könyvborító)

my definition is as follows: constitutional impropriety is an injury to a civil right or a direct threat of such, relating to constitutional basic rights and/or principles which occurred or came about in the legal relationship between the individual and an authority representing the state or a service provider in a monopoly position, for the remedying of which the Commissioner for citizens' rights may make an attempt based on his/her constitutional mandate.’ (pp. 121-122)

It is the duty of the first ombudsperson in Hungary to reach the social groups that have the weakest capabilities of enforcing their own interests and to map the human rights status of the most exposed groups and individuals.’ (Appendix 225).

‘Creating the institution of the Parliamentary Commissioner for Citizens’ Rights was quite a challenge for us. I consider myself lucky to have been part of this process. I worked with extremely highly qualified fellow ombudspersons, who were also strongly committed to the ‘cause’. My colleagues and myself were happy to see every little achievement for in several tens of thousands of procedures we were working on providing remedy to human rights injuries which, though of various grades, were always very important for those concerned.’ (Cover page of the book.)

(1996 novembere. Balról jobbra: Dr. Polt Péter, Dr. Kaltenbach Jenő, Dr. Gál Zoltán, Jane Dinsdale, Dr. Gönczöl Katalin, Dr. Majtényi László)

(November of 1996. Left to right: Dr. Péter Polt, Dr. Jenő Kaltenbach, Dr. Zoltán Gál, Jane Dinsdale, Dr. Katalin Gönczöl, Dr. László Majtényi)

Tíz éve működnek az ombudsmanok

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának és általános helyettesének fő feladata a nemzeti közéletben „maladministration” kifejezéssel körülírt hibás hatósági eljárások vizsgálatára terjed ki, és emellett a közszolgáltató szervezetek tevékenységét is széles körben vizsgálhatják. Az Alkotmány által használt „visszásság” fogalmat a jogszabály nem definiálja, így azt az ombudsmanok töltik meg tartalommal.

Az általános hatáskörű biztosok látják el az alkotmányos jogok teljes skálájának védelmével kapcsolatos feladatokat. Tevékenységük alapját – a külön biztosok hatáskörébe utalt nemzetiségi és etnikai kisebbségi jogok védelmében, illetve a személyes adatok védelmében és a közérdekű adatok nyilvánosságát garantáló alkotmányos jogok védelmében kívül megtalálható – majd hatvan alkotmányos alapjogot érintő állampolgári panaszok kivizsgálása képezi, ezért a működésük egyik fő mutatója a hozzájuk intézett panaszok száma. Az intézmény létrehozása óta 70 ezer panasszal keresték meg az általános hatáskörű biztosokat. A beadványok nagy része azonban a mai napig is olyan állampolgári sérelmekről szól, amelyekben a biztosok nem jogosultak eljárni, mert abban vagy bíróság jogosult dönteni, vagy éppen annak eljárását, illetve ítéletét kifogásolják. Sok panaszt kell elutasítani azért, mert a polgári jogi értelemben vett ellenérdekű felek csak a saját álláspontjuk alátámasztása érdekében kérik fel vizsgálatra a biztosokat. Így kell elutasítani a vizsgálatot azokban az esetekben is, amikor a panasz a tulajdonosi, nem közhatalmi jogait gyakorló önkormányzat ellen irányul.

A jogvédelem szükséges azokon a területeken is, ahonnan kevesebb panasz érkezik, mert a hallgatás hátterében nem feltétlenül a panaszra okot adó körülmények hiánya áll, előidézhetheti azt az alacsony szintű érdekérvényesítő képesség is. Emiatt a biztosok hivatalból is indítottak vizsgálatokat egyes kiszolgáltató társadalmi csoportok – pl. bentlakásos intézményekben élők – jogai érvényesülésének feltárására. Azoknak az állampolgároknak a panaszát is a hivatalból indított ügyekhez hasonló eljárás keretében vizsgálják ki, akik kérik nevük

Ten years of the activities of the commissioners

The main task of the Parliamentary Commissioner for Citizens' Rights and his general deputy is to examine improper procedures of authorities, which are referred to as 'maladministration' in international practice. They may carry out a wide range of investigations of the activities of public service providing organisations. The term 'impropriety' applied by the Constitution is not defined by law, thus the concept is filled with contents by the ombudspersons.

The Commissioners of a general mandate perform tasks relating to the protection of the whole range of constitutional rights. Their activity is based on the investigation of citizens' complaints relating to almost as many as sixty constitutional fundamental rights - besides the protection of rights of national and ethnic minorities specifically assigned to the scope of authority of the Commissioners and the protection of constitutional rights guaranteeing the protection of personal data and the publicity of data of public interest - therefore one of the key indicators of their activities is the number of complaints addressed to them. Some 70,000 complaints have been submitted to the Commissioners of a general mandate since the establishment of the institution. A large proportion of the submissions however, are related to citizens' injuries that are beyond the limits of the competence of the Commissioners for either the court has the competence to make a decision or the complaint is submitted with respect to a court procedure or decision. A lot of complaints have to be rejected because parties with opposite interests under the civil law are asking for an investigation by the Commissioner only in order to support their positions. Thus the request for an investigation also has to be rejected when the complaint is against a municipal government exercising its ownership rights, rather than its rights as a public power

Legal protection is also required in areas where fewer complaints are submitted, because a low rate of complaints is not necessarily a result of the lack of circumstances that could give rise to complaints, rather, it may be a consequence of a weaker interest enforcement capability. For this reason the Commissioners started investigations ex officio to assess the enforcement of the rights of some exposed social groups - e.g. those living as

diszkrét kezelését, mert személyük ismertté válása esetén retorzióktól tartanak.

A 2001-ben kezdődő második ombudsmani ciklusban az állampolgári jogok országgyűlési biztosa elsősorban a magánjogi jellegű panaszokat, míg az általános helyettes inkább a közjog területére tartozó ügyeket vizsgálja. Ennek megfelelően alakították ki irodáik szervezeti felépítését is. A biztosok munkatársaikat a szakmai feladatoknak megfelelően, szabadon választják meg, és az egyre növekvő elvárásokhoz igazodóan képezik tovább a változó magyar jogrendszer és az uniós joganyag ismeretében. Az országgyűlési biztosok tevékenységének súlypontját főként a panaszok összetételének évenkénti változása határozza meg. Emellett azonban a hivatalból indított, vagy az egyedi panaszok átfogó elemzésével az ombudsmanok maguk is irányt szabhatnak az alkotmányos jogok érvényesülését feltáró vizsgálatoknak.

Az első országgyűlési biztosok az intézmény társadalmi szerepét és rendeltetését főként az alacsony érdekérvényesítő képességű társadalmi csoportok – különösen a szociálisan kiszolgáltatott helyzetben élők – körülményeinek vizsgálatában és a helyzetük javítása iránti aktív közreműködésben határozták meg.

residents of various institutions. Complaints of citizens, who ask for keeping their names confidential, because otherwise they fear retaliation, are also investigated by the Commissioners through procedures similar to the investigations carried out ex officio.

In the second term of the ombudsman's institution that started in 2001 the Parliamentary Commissioner for Citizens' Rights is focusing primarily on complaints relating to the private law while his general deputy is investigating cases pertaining to the public law. The organisation structure of their offices has been set up accordingly. The Commissioners select their colleagues freely, in line with the requirements of their functional tasks, and they are providing them with extension training in accordance with the increasing expectations, based on the evolving Hungarian legal system and the EU law. The key factor of the operations of the Parliamentary Commissioners is the changes of the composition of complaints from year to year. In addition to this however, by the investigations started ex officio or by comprehensive analyses of individual complaints, they may also influence the orientation of the investigations exploring the operation and enforcement of constitutional rights.

The first Parliamentary Commissioners identified the social role and mission of the institution primarily in investigating the circumstances of social groups with weaker capabilities of enforcing their interests - particularly those living in socially exposed conditions - and in actively participating in the efforts aimed at improving their status.

Gondolatok az intézmény jelenéről és jövőjéről

A korábban elfogadott módszereket és elveket fenntartva – az európai ombudsmanok azonos irányú jogfejlődésével párhuzamosan –, figyelmemet kiterjesztettem a monopolhelyzetű közszolgáltatókra és az egyes eljárások során szinte kizárólag gyakorló pénzügyesekre is. Emellett az alkotmányos jogok érvényesülésének további területeit is a vizsgálódás alá vontam.

Ilyen a „bioetika” kérdése, amely a jövő nemzedékek jogait és érdekeit rendkívüli mértékben érinti, és amelynek kérdéseire napjainkban kell jogi válaszokat adni. A genetikai kutatások emberi jogi aspektusai, a petesejt-adományozás, a humán reprodukció, vagy az „őssejt”-kutatás olyan súlyú kérdések, amelyekben álláspontom szerint széleskörű szakmai, társadalmi vitának kell megelőznie a döntéseket. Javaslatot tettem arra, hogy e témák jogalkotási rendezése előtt az eddigieknél nagyobb mértékben vonják be a tudományok, az orvosi szakma és az etika képviselőit, és ennek érdekében az országgyűlés hozzon létre egy bioetikai bizottságot.

Az ombudsmani tevékenységem egyik súlypontját – itt is a jövő nemzedékekre tekintettel – a környezettudatosság erősítésében és az egészséges környezethez való jog érvényesülésének támogatásában látom. A természetvédelem előmozdítása érdekében többször éltem az intézményben rejlő lehetőségekkel, és az ombudsmani intézmények közötti nemzetközi kapcsolatokat is kihasználtam.

A Zengőre tervezett lokátor ügyében a „zöldekkel”, a határokon átívelő környezetvédelem érdekében a román és az osztrák ombudsmanokkal kezdeményeztem szakmai együttműködést. A tágabb értelemben használt környezetvédelem része az épített környezet védelme is, amelyet a kizárólag profitérdekek által motivált egyes nagyberuházások súlyosan veszélyeztetnek, mint azt a Citadella-terasz, vagy a kecskeméti Malom Center ügye ékesen bizonyítja.

About the present and future of the institution

While maintaining earlier adopted methods and principles - in parallel with development in law pertaining to ombudsmen in Europe - I have extended my field of vision to public service providers operating in a monopoly position and to financial institutions (which seem to be well-nigh exercising public power in the course of some procedures). Furthermore, I extended investigations to additional areas of the enforcement and exercising of constitutional rights.

Dr. Lenkovich Barnabás,
az állampolgári jogok
országgyűlési biztosa

*Dr. Barnabás Lenkovich,
Parliamentary
Commissioner
for Citizens' Rights*

Such issues include 'bioethics' for instance, which has a very significant bearing on the rights and interests of future generations, an issue whose questions need legal answers today. Human rights aspects of genetic research, egg cell donation, human reproduction or the 'stem cell' research are issues of such gravity that decisions have - in my view - to be preceded by an extensive professional and social debate. I have made a proposal to increasingly involve representatives of science, medical profession and ethics before resolving such issues by means of

legislation and I have proposed that the Parliament should set up a bioethics committee to this end.

I see strengthening of environmental awareness and the supporting of the enforcement and exercising of the right to a healthy environment - again with a view to future generations - as one of the focal points of my activities as ombudsman. In order to facilitate nature conservation I have often resorted to the capacities inherent in the institution and I have also relied on international relationships between ombudsman institutions.

As regards the issue of the locator planned to be installed on Zengő hill I initiated technical/professional cooperation with the 'green movement' while in order to facilitate trans-boundary environment protection I initiated cooperation with my Romanian and Austrian counterparts. Environment protection in its broader sense involves the protection of the man-made environment as well, which is seriously endangered by certain

Az országgyűlési biztos intézményét – annak jogtudat-formáló szerepét és lehetőségét kihasználva – az állampolgári jogok védelme mellett az állampolgári kötelezettségeket is hangsúlyozó egységes szemlélet elterjesztésére kívánom felhasználni.

large investment projects motivated exclusively by profit making considerations. Such cases include Citadel terrace or Malom Center in the town of Kecskemét, to name but a few examples.

Relying on the role of the Parliamentary Commissioner in shaping legal awareness I intend to spread a harmonised attitude and approach emphasising citizens' obligations along with the protection of citizens' rights.

Az elmúlt évtizedekben jelentős változás következett be az emberi jogok értékelésében és értelmezésében. Elméletileg és gyakorlatilag is indokolt napjainkban az „emberi jogok koráról” beszélni. Az emberi jogok tartományának kiszélesedése sem homályosíthatja el azonban azt a tényt, hogy a jogok fundamentumát a szabadságjogok alkotják; a megfelelően érvényesített és védett szabadságjogok nélkül szociális, gazdasági, kulturális és szolidaritási jogok sem létezhetnek. Ez az összefüggés azért különös jelentőségű, mert megnövekedett az egyes emberi jogok közötti konfliktusok lehetősége. A szabadságjogok és a szociális jogok alapján eltérő igények keletkeznek és a jogérvényesítés feladatai, eszközei is mások. Az egyik legszebb, egyszerűsített legnehezebb feladatnak tartom az összetartozó, ám olykor eltérő követelményeket tartalmazó emberi jogok optimális érvényesülésének biztosítását.

Dr. Takács Albert,
az állampolgári jogok
országgyűlési biztosának
általános helyettese

*Dr. Albert Takács,
General Deputy
of the Parliamentary
Commissioner
for Citizens' Rights*

Munkánk során egy pillanatra sem feledkezhetünk meg az Emberről, aki hozzánk fordult, panaszának orvoslása érdekében pedig tudományos színvonalú jogi munkát végezve kell minden tőlünk telhetőt megtennünk.

The recent decade has seen a major change in the appreciation and interpretation of human rights. Talking about the 'age of human rights' is fully justified, both from a theoretical and from a practical aspect. The broadening of the range of human rights should not, however, hide the fact that these rights rely on the freedom rights: no social, economic, cultural or solidarity rights could exist without properly enforced and protected freedom rights. This relationship is all the more important for there is an increased possibility of conflicts between different human rights. Freedom rights and social rights give rise to different demands and the tasks and means of the enforcement of the law are also different. In my view working on facilitating the optimum operation and enforcement of human rights that are closely related to one another and yet entail different requirements from time to time, is the finest and at the same time the most difficult task.

In the course of our work we may never, even for a split second, forget the Individual, who has turned to us for help, and in order to remedy his complaint we have to do our utmost, performing legal work of the highest possible standards.

Számomra nincs csekély jelentőségű panasz! Éppen ezért úgy gondolom, hogy helyénvaló és követendő az a kialakult gyakorlat, hogy adott esetben nem pusztán hatásköröm hiányát állapítom meg, hanem pontos és részletes, személyre szóló jogi tájékoztatást nyújtok a hozzám forduló panasz-

I know no such thing as a minor complaint! For this very reason I think that the established practice where, instead of simply declaring that I have no competence concerning a given case I provide precise, detailed and personalised legal information for the complainant - even if this extends the time required for closing a case

soknak, még ha ez esetenként az ügyintézési határidő meghosszabbodásával jár is.

A hatáskörömbé tartozó panaszok alapján és a hivatalból indult eljárásokban sokkal fontosabbnak tartom, hogy az alkotmányos joggal összefüggő visszasság orvoslása mihamarabb megtörténjen, mintsem hogy arról egy terjedelmes és egyben időigényes – a sérelmet megállapító –, ám a panaszos szempontjából gyakorlatilag semmiféle eredménnyel nem járó jelentés szülessen. Abban az esetben azonban, amikor jelentést készítek, arra törekszem, hogy azt a jogban járatlanok is megértsék, ugyanakkor a lehető legmagasabb szintű szakmai elvárásoknak is megfeleljen.

Vizsgálataim során nagy hangsúlyt fektetek arra, hogy a mindennapi munkámba átültessem az Alkotmánybíróság gyakorlatát, ezért annak tesztjeit (alapjogok korlátozásával kapcsolatban a „szükségesség-arányosság” tesztjét, diszkriminációs kérdésekben az „önkényes megkülönböztetés tilalma” tesztjét) rendszeresen alkalmazom. Nem szabad megfeledkezni arról sem, hogy az egyes alapvető jogok, a mögöttük álló – esetenként évszázados – filozófiai alapok nélkül nem, vagy igen nehezen értelmezhetőek. Ugyanígy nem értelmezhetőek az alapvető jogok, ha azok közül egyeseket kiragadunk a meglehetősen bonyolult, folyton fejlődő rendszerből. Az alapjogvédelem egyik legnehezebb és a legnagyobb szakmai kihívásokat támaztó részfeladata annak eldöntése, hogy a konkrét esetben melyik jognak kell „engednie” a másikkal szemben. Erre nincs általános recept, mechanikusan alkalmazható módszer. Az említett tesztek elvégzésével e kérdések – esetenként hosszas előkészítés után – megválaszolhatóak.

Tapasztalataim szerint a bírósági alapjogvédelem Magyarországon még nem fejlődött ki kellően, ezért panaszosaink elsősorban az ombudsmanoknál keresik az egyéni alapjogvédelmet. Ez fokozott felelősséget ró valamennyi országgyűlési biztosra, így rám is. Ilyen körülmények között az ombudsman jogvédelmének és jogértelmezésének jelentősége kiemelkedő, ezért célom, hogy egyes jelentéseim belátható időn belül – hasonlóan az Alkotmánybíróság határozataihoz és a bíróságok elvi jelentőségű ítéleteihez – a joggyakorlatra is kifejtsék hatásukat.

- is an appropriate practice worth following by other officials in similar positions.

In the course of the procedures based on the complaints falling in my scope of competence and those started ex officio I consider it to be more important to have the impropriety relating to a given constitutional right to be resolved within the shortest possible time frame than producing a lengthy and time consuming report stating the injury but offering no practical result for the complainant. Where, however, I do produce a report, I use my best efforts to ensure that it is understood even by people without knowledge of the law, making sure at the same time that my reports do meet the highest professional standards.

In the course of my investigations I lay emphasis on adopting the practice of the Constitutional Court in my day-to-day work therefore I regularly use the tests of the Constitutional Court (in relation to the restriction of fundamental rights the test of ‘necessity/proportionality’, in respect of cases of discrimination the test of the ‘prohibition of arbitrary discrimination’). It should also be noted that certain fundamental rights are not possible or are difficult to understand without the underlying philosophical principles (many of which date back over a century). Likewise, fundamental rights do not make sense if some of them are taken out of a highly complex and permanently developing system. One of the most difficult constituent tasks of the protection of the fundamental rights entailing the highest professional challenges, is to decide which right should ‘yield way’ to another in a specific case of conflicting rights. For such cases there is no recipe of general applicability and there is no mechanically applicable method. Such questions may be answered by performing the above mentioned tests (in some cases after lengthy preparations).

Experience shows to me that the practice of the protection of fundamental rights by courts has not adequately developed in Hungary so far, therefore, our complainants tend to turn to the ombudsmen for the protection of fundamental rights on an individual basis. This then imposes an increased responsibility on each of the Parliamentary Commissioners, including myself. Under such circumstances the protection and interpretation of rights by the ombudsman plays an extremely important role, therefore I am making efforts to ensure that my reports have an impact on legal practices as

Kötelességem a jogállam megvalósulásán munkálkodni. Ennek során nem csupán tevékenységemnek kell szigorúan összhangban lennie az Alkotmánnyal, hanem esetenként élnem kell a nyilvánosság adta lehetőségekkel, feladatom mind tökéletesebb teljesítésével segítenem kell, hogy az Alkotmány értékrendje áthathassa az egész társadalmat.

Az elmúlt években rendszeresen indítottam – illetve terjesztettem ki – hivatalból vizsgálatot a klasszikus szabadságjogokkal (gyülekezési jog, véleménynyilvánításhoz való jog, sajtószabadság) összefüggő visszásságok feltárása és orvoslása érdekében. Kezdetben az alapjogok biztosítását az állam tartózkodásaként fogták fel. Mára az alapjogi gondolkodás egyik lényeges eleme lett, hogy az államnak – lehetőségeihez mérten – tevőlegesen, a körülmények biztosításával, egyes intézmények felállításával és működtetésével, továbbá az alapjog gyakorlójának szükségszerű védelmével kell biztosítani az alapjogok érvényesülését. Az elmúlt években gyakran vizsgáltam azt is, hogy az állam eleget tett-e az előbb említett alapjogvédelmi kötelezettségének. Úgy gondolom, hogy a hatékony alapjogvédelem egyik pillére lehet, ha az állami és önkormányzati szervek figyelmét rendszeresen felhívjuk e kötelezettségükre.

Talán az egyik legfontosabb, de mindenképpen a legtöbb embert érintő kezdeményezéseim a jogszabályok módosítására, kiadására vagy hatályon kívül helyezésére irányulnak. A jogszabályok mindenkire nézve jogokat vagy kötelezettségeket keletkeztesznek, ezáltal módosításukra irányuló kezdeményezéseim hatása messze túlmutathat azon a konkrét ügyön, amely eljárásom alapjául szolgált.

Végül fontosnak tartom megemlíteni azt az örvendetes folyamatot, hogy munkatársaim közül egyre többen tudományos fokozat megszerzése érdekében folytatnak tanulmányokat, egyetemen vagy főiskolán oktatnak, rendszeresen publikálnak jogi szakfolyóiratokban, és részt vesznek szakmai konferenciákon. Számomra ez a kiemelkedő színvonalú munka egyik garanciája.

well within a foreseeable time frame, in a similar way to the decisions taken by the Constitutional Court and court decisions of a fundamental importance. It is my obligation and duty to work on the perfection of the rule of law. In the course of my efforts to this end my activities not only have to be strictly in compliance with the Constitution, but I also have to take the opportunities offered by publicity from time to time and by the performance of my tasks at the highest possible standards I have to help the system of values laid out in the Constitution permeate the whole of society.

During recent years I have regularly started - or extended - investigations ex officio in order to explore and remedy improprieties relating to the traditional freedom rights (right to assembly, right to express opinion, freedom of the press). Initially, fundamental rights were considered to be ensured through the abstention of the state. Today one of the main elements of thinking about the fundamental rights is that the state should - to the extent permitted by its means and possibilities - provide for the enforcement and operation of the fundamental rights through making the necessary requisites available, setting up and operating certain institutions, and the necessary protection of those exercising fundamental rights. During recent years I have also frequently assessed whether the state had fulfilled its above mentioned obligations concerning the protection of fundamental rights. I assume drawing the attention of state and local governmental organs to this obligation on a regular basis could be one of the pillars of effective protection of fundamental rights.

Perhaps some of my most important initiatives - but definitely the ones affecting the largest number of people - have been aimed at modifying, issuing or repealing legal regulations. Legal regulations create rights or obligations for everybody, consequently my initiatives concerning amendments to legislation may reach far beyond the specific issues underlying my procedures.

Finally, mention should be made of the welcome trend of a growing number of my colleagues conducting studies to acquire academic degrees, they teach at university or college, publish papers in periodicals on a regular basis and attend conferences. I see this as a guarantee for the outstanding quality of work.

Hagyományos ombudsmani tevékenység és a vállalt mentori szerep

Az adatvédelmi biztos mellett 1995 nyarán egy másik speciális szakombudsman is megkezdte tevékenységét, a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosa. Az intézmény-létrehozás és a munka beindításának feladata kihívást jelentett mind a jogalkotónak, mind a megválasztott személynek, hiszen igazi „Hungaricum”-ként Európában egyedülálló volt ez az intézmény, és a maga nemében az is maradt egészen napjainkig. Az intézmény stabilitására jellemző, hogy ezt a funkciót a kezdetektől fogva ugyanaz a személy, dr. Kaltenbach Jenő tölti be.

Dr. Kaltenbach Jenő,
a nemzeti és etnikai
kisebbségi jogok
országgyűlési biztosa

*Dr. Jenő Kaltenbach,
Parliamentary
Commissioner
for the Rights of National
and Ethnic Minorities*

Milyen ügyfajtákban vizsgálódik a kisebbségi ombudsman?

Van, aki a rendőri bántalmazást sérelmezi, ami mögött etnikai motívumot sejt, mások az önkormányzatok – elsősorban szociális – döntéseit teszik a panasz tárgyává. Évek óta visszatérő azoknak a panasz, akik családjuktól távoli helységekben kénytelenek tölteni börtönbüntetésüket, megint másokat – különböző ürügyekkel – nem engednek be bizonyos szórakozóhelyekre, s akkor nem beszélünk még a munka világában tapasztalható – elsősorban a roma népességet sújtó – farkastörvényekről. A panaszok egy másik csoportja a kisebbségek identitásának megőrzését szolgáló intézményrendszer – önkormányzatok, kisebbségi egyesületek – működési nehézségeivel kapcsolatosak.

Az idefordulóknak gondot okozó körülmények tisztázásához korrekt tényfeltárássra, megalapozott bizonyításra van szükség, hiszen a diszkriminatív magatartás nagyon nehezen bizonyítható, sokszor nem is magával a cselekménnyel, hanem a mögötte meghúzódó előítéletes gondolkodással van dolgunk, ami pedig rejtőzködik, tehát a külvilág számára az „elkövető” az ésszerűség álarcát igyekszik felöltetni.

Traditional activities of an ombudsman and the assumed role of a mentor

Besides the Commissioner for Data Protection and Freedom of Information another specialised ombudsman - the Parliamentary Commissioner for the Rights of National and Ethnic Minorities - began working in the summer of 1995. The tasks of setting up the institution and launching its operation was quite a challenge for both the legislator and the appointed Commissioner for this was a unique institution in Europe, a real 'Hungaricum', and it has remained so to this day. The stability of the institution is clearly reflected by the fact that the function has been fulfilled by the same person, Dr. Jenő Kaltenbach, ever since its establishment.

What sorts of cases are dealt with by the ombudsman for minorities?

Some of my clients complain about rough treatment by the police assuming it to be based on ethnic motivations, others complain about - primarily social/welfare related - decisions by local governments. Some persons have to serve prison sentences at locations at long distances from their families. Another group of clients is made up of those who are not permitted to enter various entertainment establishments based a variety of excuses. And mention should also be made of some ruthless laws prevailing in the labour market, discriminating primarily against the Roma population. Another set of complaints is related to the operational difficulties of the institution system in charge of the protection and preservation of the identity of minorities, including self-governments and minority associations.

The clarification of the circumstances causing problems to those seeking the ombudsman's help requires a correct identification of the facts and well-founded evidence, for discriminatory behaviour is very difficult to prove and in many cases we have to deal with the underlying prejudiced way of thinking rather than the act itself, and the former is usually hidden, i.e. the 'perpetrator' makes efforts to hide himself underneath a camouflage of taking the 'rational' approach.

A kisebbségi ombudsman hivatalból is eljár: ilyenkor egy adott időben és helyen „vizsgálják” a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok, tehát látélet készül alkalmazásuk, érvényesülésük szintjéről, az anyagi, szervezeti, személyi feltételekről. Ez a vizsgálódás nem „hatósági ellenőrzés” keretében, hanem az érintettek érdekorientáltságának feltárására leginkább alkalmas közvetlen és kötetlen megbeszéléseken zajlik. Az ilyen légkörű egyeztetések még inkább felerősítik az ombudsman segítő, közvetítő szerepkörét, és a sokszor szembenálló felek elkezdnek kommunikálni egymással, felismerik közös érdekeiket, továbbá segítséget kapnak az érdekérvényesítés lehetőségeinek felismeréséhez, illetve az áttekinthetetlen tömegű és színvonalukban is kétséges jogszabályok helyes értelmezéséhez, alkalmazásához.

A kisebbségek jogai csak olyan jogi környezetben érvényesülnek, amely ezekre folyamatosan tekintettel van, ezért a kisebbségi ombudsmannak talán az átlagosnál is nagyobb figyelmet kell fordítania a jogalkotásra, a kisebbségbarát jogrend megteremtésére. Éppen ezért nem egyszer szükségessé válik az ombudsman beavatkozása a jogalkotás korai szakaszában, hogy a kisebbségekre hátrányos elemeknek a jog szintjére való emelése megelőzhető legyen. Természetesen az is előfordul, hogy hatályban lévő jogszabályról utólag derül ki, hogy az nincs összhangban a kisebbségekre vonatkozó alkotmányos szabályozással.

A kisebbségi biztos működési körét érintő ügyek tehát rutinból aligha intézhetőek. Sokirányú egyeztetést, türelmet, messze nem csak jogászai kvalitásokat, szakértelmet igényelnek, miközben a munkaterhek a munkatársaknak csak egy maroknyi csapatára hárulnak. A rasszista értelmű kijelentések, az etnikai előítéletek és az etnikai diszkrimináció ellen elsősorban az előítélet-mentes értékrend kialakítására vonatkozó útmutatások, „magatartási kódexek”, a társadalom szereplőinek – többek között a munkaadóknak, a helyi önkormányzatoknak, az egészségügyi intézményeknek, a biztosítótársaságoknak és az államnak – szánt ajánlások, kezdeményezések következetes, kitartó megjelentetésével lehet fellépni. Éppen ezért a klasszikus ombudsmani funkciók mellett a kisebbségi ombudsmani tevékenység egyik hangsúlyos eleme az, amit a szakirodalom tájékoztató, oktató, közvélemény-formáló szerepnek nevez.

The ombudsman for minorities takes action ex officio as well. In such cases national and ethnic minority rights 'are tested' at a given place and time, i.e. a diagnosis is set up of the level of their application and enforcement, as well as its material, organisational and personal conditions. Rather than through an 'investigation by the authority' this assessment is carried out through informal face-to-face discussions that are the most suitable means for exploring the orientation of the interests of those concerned. Discussions in such an atmosphere enhance the role of the ombudsman in providing help and in mediating between the parties and even the parties in dispute start communicating with one another; they recognise their mutual interests as they are provided with assistance in recognising the possibilities for enforcing their own interests, and in the proper understanding and application of the huge number of relevant legal regulations, whose quality is often below a reasonably expected standard.

The rights of minorities will function only in a legal environment which permanently respects those rights, therefore, the minority ombudsman may perhaps have to pay even more attention to legislation and the creation of a minority-friendly legal system. For this reason the ombudsman often needs to intervene in an early stage of the legislation process in order to prevent the raising of elements that are disadvantageous to minorities, to the level of effective legislation. As a matter of course, it is sometimes found out only after a while that a piece of legislation that has been introduced is not harmonised to the constitutional regulations pertaining to minorities.

Consequently, issues pertaining to the scope of operations of the ombudsman for minorities can hardly be dealt with mechanically, they demand much more than pure lawyers' qualities and expertise while the work load is shared by a handful of colleagues. Action against racist declarations, ethnic prejudice and ethnic discrimination may be taken primarily by the publication and dissemination of a steady flow of guidelines and 'codes of behaviour' aiming at the creation of a system of values that is free from prejudice, as well as recommendations and initiatives towards various actors of society, including employers, local governments, health institutions, insurance companies and the state. For this reason in addition to the traditional functions of an ombudsman one important element of the activities of the minority ombudsman is what is referred to in literature as role of information, instruction and actively shaping public opinion.

A kisebbségi és a helyi önkormányzatok közötti együttműködés segítése érdekében tevékenységeik jogi kereteiről, a vonatkozó ügyek megoldásának leírásaival, 1998-ban kézikönyvet jelentettünk meg. Részt vettünk különböző – többek között kisebbségi önkormányzatok tagjai, polgármesterek és helyi köztisztviselők számára szervezett – szakosított tanfolyamok előkészítésében és lebonyolításában. A kisebbségi biztos az elmúlt 10 év alatt számos előadást tartott és szólalt fel különböző konferenciákon, konzultációkon, tanácskozásokon az ország egész területén. A hazai meghívások nagyobb része kisebbségi szervezetektől érkezett, amelyek helyi kulturális, társadalmi rendezvényükre várták el az ombudsmant, az utóbbi időben azonban nem ritkán saját szervezésű közéleti tanfolyamaikra kértek tőlünk szakmailag felkészült előadót. A képzések, vitafórumok szervezése leginkább a cigány kisebbségi önkormányzatokra, társadalmi szervezetekre volt jellemző, ami a kisebbségi önszerveződés és hatékonyabb érdekérvényesítés szempontjából örövendetes és támogató folyamat.

A meghívások kisebb része érkezett a közigazgatás különböző szintű szerveitől, kormányhivataloktól. A települési önkormányzatok meghívásait általában a helyi kisebbségi önkormányzattal való együttműködés valamely problémája tette időszertűvé, de előfordult, hogy egy vizsgálat befejezése után hívta meg a képviselőtestület a kisebbségi biztost, bizonyítandó, hogy a kérdéses ügyet sikeresen rendezték.

Több nemzetközi konferenciát szerveztünk: a kisebbségek képviseletéről és a kisebbségek részvételéről a politikai döntési folyamatokban, valamint a faji diszkriminációról. Számos felkérést kapott a kisebbségi biztos nemzetközi szervezetektől, nem ritkán külföldi kormánytól, nem kormányzati szervezettől, kiemelkedően magas volt az Európa Tanács, az ENSZ genfi székhelyű Emberi Jogi Főbiztosának Irodája, valamint az Európai Ombudsman Intézet által szervezett rendezvények száma. Ezekon a kisebbségi biztos, és esetenként munkatársai legtöbbször nemcsak jelen voltak, hanem aktív szereplőként, előadóként, moderátorként vettek részt.

Élénk munkakapcsolat alakult ki az Európa Tanács Rasszizmus és Intolerancia elleni Bizottsága és a kisebbségi biztos között, aki – a Magyar Köztár-

In order to facilitate cooperation between the minority self-governments and local governments in 1998 we published a manual describing the legal framework of their activities and the solutions found to cases of relevance for them. We participated in the preparation and implementation of various specialised training courses, for members of minority self-governments, mayors and local officers, among others. During the past ten years the ombudsman for minorities delivered quite a number of presentations and contributed to the discussions of a variety of conferences, consultations and meetings across Hungary. In the majority of cases the ombudsman was invited by domestic minority organisations to local cultural and social events, though more recently they also asked for qualified professionals to deliver presentations at their self-organised public-life related training courses. Most of the training programmes and discussion fora were organised by Roma minority governments and social organisations, which is a welcome process from the aspect of the self-organisation of minorities and from the improvement of the effectiveness of the enforcement of their interests that deserves support.

A smaller number of invitations came from organisations of various levels of the public administration system, and from government agencies. The invitations of municipal governments were usually triggered by some problem in cooperation with the local minority self-government but in some cases the local council invited the ombudsman for minorities after the conclusion of an investigation to prove that the issue on hand had been successfully resolved.

We organised a number of international conferences, for instance on the representation of minorities and on the participation of minorities in the decision making processes, as well as on racial discrimination. The ombudsman for minorities was invited on a large number of occasions by international organisations, often from foreign governments, non-governmental organisations, and there was a very large number of events organised by the Council of Europe, the Geneva Office of the Human Rights Commissioner of the UN as well as the European Ombudsman Institute. In addition to attending these events the ombudsman for minorities and in some cases his colleagues even participated in these events as active participants, delivering presentations or working as moderators.

An active working relationship evolved between the ombudsman for minorities and the Council's Com-

óság képviselőjeként, hosszú időn keresztül annak alelnökeként – vállalta a bizottság által megfogalmazottak hazai népszerűsítését is.

Szorosra fűzött kétoldalú kapcsolatokat ápolunk a román, a cseh, az ukrán, ombudsmani hivatallal, valamint az Európa Tanács felkérésére a kisebbségi biztos „bábáskodott” a balti államok, a kaukázusi térség, valamint Bulgária és Törökország ombuds hivatalainak létrehozásánál.

Európai Unió csatlakozásunk után lehetőségünk nyílt arra is, hogy teljes jogú partnerként vegyünk részt európai antidiszkriminációs projektekben.

A nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosának ismertségéről és elismertségéről nem készültek friss közvélemény-kutatási felmérések. Munkánk eredményességéről azonban érkeznek hozzánk visszajelzések a hozzánk panaszüggyel forduló állampolgároktól is, akár csak a hatóságoktól, amelyekhez az ombudsman ajánlással, kezdeményezéssel fordul, mintegy közvetve gyakorolva oktató, továbbképző funkcióját.

mission against Racism and Intolerance since - as the representative of the Republic of Hungary and for a long time as vice-chairman of the Commission - the ombudsman also undertook to promote in Hungary the conclusions and messages developed by the commission.

We maintained close bilateral relationships with the Romanian, the Czech, the Ukrainian ombudsman offices and based on an invitation by the Council of Europe the ombudsman for minorities contributed to the establishment of ombudsman offices in Baltic states, the Caucasian region, Bulgaria and Turkey.

Since the date of Hungary's EU accession we can also participate, as an equal partner, in European projects against discrimination.

No public opinion surveys have been carried out concerning the renown and recognition of the Parliamentary Commissioner for the Rights of National and Ethnic Minorities. Feedback however is received on the effectiveness of our work from citizens turning to us with their complaints as well as from authorities, to which the ombudsman turned with recommendations or initiatives, operating his educational/extension training function in an indirect way.

(2004 májusa. Balról jobbra: Kolompár Orbán, Dr. Lenkovics Barnabás, Dr. Péterfalvi Attila, Dr. Kaltenbach Jenő, Nicolaus Scwärzler, középen: Werner Palla)

(May of 2004. Left to right: Orbán Kolompár; Dr. Barnabás Lenkovics, Dr. Attila Péterfalvi, Dr. Jenő Kaltenbach, Nicolaus Scwärzler, centr: Werner Palla)

Az adatvédelmi biztos gondolatai
az adatvédelem
és információszabadság
jelenéről és jövőjéről

The Commissioner for Data Protection
and Freedom of Information about
the present and future of the protection
of data and the freedom of information

A rendszerváltás időszakában magam is „bábáskodtam” az adatvédelmi törvény megszületésénél és az első adatvédelmi biztos, dr. Majtényi László stábjában külső munkatársként dolgoztam, ennek megfelelően az adatvédelmi kultúra magyarországi felvirágozását (felvirágoztatását) alkalmam volt közlelő szemlélni. A rendszerváltásnak köszönhetően az „átláthatatlan polgár-átlátható állam” viszony sikeresen helyreállt, hiszen a demokratikus jogállamiság alapvető ismérve, hogy az állam működése minden polgára számára követhető és átlátható legyen, míg az egyes emberek magánélete védendő minden jogszerűtlen behatolás, kíváncsi tekintet elől.

Az Adatvédelmi Biztos Irodája működésének kezdetétől, az első állampolgári panaszok feldolgozásától kezdve folyamatosan szembesül azzal az igen pozitív ténnyel, hogy a magyar társadalom tagjai – anyagi helyzetűl vagy iskolázottságtól függetlenül! – „érzékenyek” és elkötelezettek személyes adataik védelme iránt és bizalommal fordulnak eme speciális jogvédő szervezethez segítségért, tájékoztatásért. A közérdekű adatok nyilvánossága iránti igény ugyanakkor – intenzitásában legalábbis – elmarad az előbbitől, és a sajtó munkatársainak hivatalokkal szemben megnyilvánuló „információéhsége” is – a közelmúltig mindenképpen – meglehetősen visszafogott volt.

Erős jogvédő szemlélettel, de a törvényi felhatalmazás keretein belül kell dolgoznunk – vallottam mindig. Az információs alapjogokat érintő panaszok, konfliktusok elbírálása során igyekszem a gyakorlatban is kivitelezhető megoldások mellé állni, elvetem a szélsőségesség minden formáját. Az információs jogokat érintő (előzetes) jogszabály-veleményezési munkát különösen fontosnak tartom, mert a megelőzés ezen a területen is hatékonyabb és olcsóbb módszer a „tűzoltásnál”.

At the time of the system change I was also working on the development of the Act on the Protection of Personal Data and the Disclosure of Information of Public Interest and then worked as an external expert with the staff of the first Commissioner, Dr. László Majtényi, so I had close view of the development (and fostering) of the culture of data protection in Hungary. The system change enabled the restoration of a non-transparent citizen - transparent state relationship, since it is a fundamental feature of a democratic rule of law that the operation of the state should be transparent for all of its citizens while the private life of every single citizen must be protected against any illegitimate intrusion and prying looks.

Dr. Péterfalvi Attila,
adatvédelmi biztos

*Dr. Attila Péterfalvi,
Commissioner
for Data Protection and
Freedom of Information*

From the very beginning of its operation, from the processing of the first complaints filed by citizens the Office of the Commissioner for Data Protection and Freedom of Information has been facing the very positive fact that the members of the Hungarian society - irrespective of financial position or schooling accomplishments - are 'sensitive' and committed to the protection of their personal data and turn with confidence to this special organisation working for the protection of rights, for help and information. At the same time, demand for the publicity of information of interest for society was quite weak, and even the 'thirst for information' of employees of the media concerning authorities and offices was - at least until recently - rather modest.

My motto is that our work must be based on a strong commitment to the protection of rights but always within the limits set by our mandate. In the course of the assessment and appraisal of complaints and conflicts relating to basic informational rights I tend to opt for solutions that are 'doable', avoiding all forms of extremism. I consider the work of commenting (on a preliminary basis) on legislation involving informational rights as particularly important for this is also an area where prevention is more effective and less expensive than 'fire fighting'.

Az Európai Unióhoz történő csatlakozásunkkal a klasszikus adatvédelmi ombudsmani szerepkör is gyökeresen megváltozott, a törvény most már adatvédelmi hatósági jellegű eljárást is lehetővé tesz, ami munkánkat még hatékonyabbá teszi. Erre szükség is van, hiszen a korábbi évek tendenciája tovább folytatódott, sőt, erősödött: egyre több olyan új törekvéssel kell szembenéznünk, amely a polgárok ellenőrzésére, adataik új módszerekkel vagy új struktúrában történő nyilvántartására irányul, sokszor álságos módon a „biztonságra törekvés” jelszavával. A fentiek mellett az adatvédelemre jelentős hatással van a számítástechnika, a telekommunikáció, az Internet technikai fejlődése és elterjedése is. Illúzió azonban azt hinni, hogy az új „elektronikus korszak” az emberek minden gondját megoldja majd: hiszen a gyorsabb, hatékonyabb és összehasonlíthatatlanul fejlettebb technológiák alkalmazása a rólunk szóló információk sorsának nyomon követését csak még bonyolultabbá teszi. Az Adatvédelmi Biztos Irodájának elkötelezett és megfelelő tapasztalattal, szakértelemmel rendelkező csapata a jövőben is mindent megtesz az információs alapjogokat veszélyeztető kedvezőtlen hatások kivédése érdekében.

Az adatvédelmi biztos

avagy

„Kérem Önt, Önöket, akik magas fokon űzik szakmájukat, látom, hallom, olvasom megnyilatkozásait, hogy ügyünk előbbre vitele érdekében állásfoglalását megtenni szíveskedjék, mert minden út Önhöz vezet...”
(Idézet egy beadványból)

Az 1992-ben született adatvédelmi törvény alapján – ami az adatvédelmi biztos működésének és eljárásának legfontosabb szabályrendszere és jogi normája – az Országgyűlés az adatvédelmi ombudsmant a személyes adatok védelméhez és a közérdekű adatok nyilvánosságához fűződő alkotmányos jogok őrének választja meg. Büszkéek lehetünk arra, hogy a volt szocialista országok közül a rendszerváltást követően Magyarország volt az első, amely a fenti, ún. információs jogok védelmét alkotmányos szintre emelte, és a térségben nálunk lépett elsőként hivatalba a parlamentnek felelős adatvédelmi biztos. Szak-ombudsmanként

In the wake of Hungary's accession to the European Union the traditional role of the ombudsman for data protection has also changed radically: today the law enables procedures of the type conducted by authorities with respect to data protection largely enhancing the effectiveness of our efforts. This is really necessary because the trend observed in previous years has continued, indeed, it has intensified: we have to tackle an increasing number of new efforts aiming at controlling citizens, at registering their data using new methods or in new structures, often with a false reference to 'aiming at security'. The data protection and freedom of information is also substantially influenced by the technical development of IT, telecommunication and the Internet. It would be misleading however, to believe that the new 'electronic age' will resolve all problems of people: for the application of faster, more efficient and immensely more advanced technologies is only making it more difficult to trace information on citizens. The committed, experienced and highly qualified team working for the Office of the Commissioner for Data Protection will continue to fend off unfavourable effects threatening basic informational rights.

The Commissioner for Data Protection and Freedom of Information

or

I am kindly asking you, who are working in your profession at such high standards, whose actions and words I see, hear and read about, to issue a position statement in order to promote our case, for all roads lead to You ...' /Quotation from a submission/

Based on the Act of LXIII. 1992 on the Protection of Personal Data and the Disclosure of Information of Public Interest - which is the most essential set of rules and the legal norm of the operation and procedures of the Commissioner for Data Protection and Freedom of Information - the Parliament appoints the ombudsman to work as the guardian of the constitutional rights pertaining to the protection of personal data and the publicity of information of public interest. We may well be proud of the fact that after the system change Hungary was the first one of the former socialist countries to elevate the protection of the above rights - so-called informational rights - to a constitutional level, and that Hungary was the first country in this region where

két meghatározott alkotmányos jog „védelme érdekében” jár el, s jogosítványai az adatkezelővel szemben kezdettől erősek és hatékonyak. Feladat- és hatásköre egy évvel ezelőtt és 2005-ben is – az uniós követelmények miatt – új, hatósági jellegű elemekkel bővült.

„Adatvédelem” alatt soha nem a technikai értelemben vett adat, hanem mindig a mögötte álló ember személyiségének, információs jogainak védelmét értjük. Személyes adat az érintettel bármilyen módon, közvetlenül vagy közvetve kapcsolatba hozható információ. Röviden tehát bármilyen adat, ami egy élő, természetes személyre utal. A személyes adatok köre természetesen nem feltétlenül korlátozódik a polgár magánéletére: szakmai életében, sőt közszereplése során is léteznek olyan információk, melyek védelméhez vagy akár eltitkolásához alkotmányos joga és érdeke fűződik.

A *különleges vagy szenzitív adat* egy olyan speciális kategória, mely szigorúbb szabályozással próbálja védeni minden illetéktelen vagy jogosulatlan felhasználás és hozzáférés ellen a magánszféra intímabb tartományaiba tartozó információkat (egészségi állapotra, kóros szenvedélyre, szexuális életre, faji eredetre, nemzeti és nemzetiségi hovatartozásra, politikai véleményre vagy pártállásra, vallásos vagy más világnézeti meggyőződésre, érdek-képviseleti szervezeti tagságra vonatkozó adat, valamint a bűnügyi személyes adat). Ezeken a tágon értelmezendő kategóriákon kívül más adatok nem minősülnek különleges adatoknak és így nem élveznek az általánostól eltérő különleges (szigorúbb) védelmet sem.

Személyes adatok kezelésének minősül az alkalmazott eljárástól függetlenül az adatokon végzett bármely művelet, így például az adatok gyűjtése, felvétele, rögzítése, felhasználása, továbbítása stb. is. Az adatkezelés csak akkor jogszerű, ha ehhez az érintett önkéntesen és megfelelő tájékoztatást követően a hozzájárulását adta (különleges adatok esetében szükséges az írásbeli nyilatkozat) vagy az adatkezelést törvény rendeli el. A jogellenes adatkezelés ellen az érintett tiltakozhat, jogsértés esetén bírósághoz fordulhat, kárigényt érvényesíthet.

„Az érem másik oldala”, vagyis a személyes adatok védelméhez való jog párja: a *közérdekű adatok nyil-*

a specialised Commissioner is responsible to the Parliament, took office. As a specialised ombudsman he is working in order to 'protect' two specific constitutional rights and his powers with respect to those managing data have been strong and effective right from the beginning. The scope of responsibilities and authority of the Commissioner was enhanced both in 2004 and in 2005 - owing to EU requirements - by new elements similar to those of official authorities.

Instead of data in a technical sense by the term 'data protection' we always mean the protection of the personality and informational rights of the individual concerned. 'Personal data' is information that can be related to the individual concerned, in any way, directly or indirectly. In brief: any data that refers to a living natural person. As a matter of course, the range of personal data is not necessarily limited to the private life of an individual: information exist in one's professional life, indeed, in the course of one's public appearances, the protection or confidential treatment of which is one's constitutional right and interest.

'Special or sensitive data' is a special category, which is aimed to protect more intimate information of one's private sphere (personal data revealing racial, national or ethnic origin, political opinions and any affiliation with political parties, religious or philosophical beliefs trade - union membership, personal data concerning health, addictions, sex life, or criminal record; personal data relating to criminal offenses) against any unauthorised access or use, by applying even tighter rules. In addition to these broadly interpreted categories no other data qualify as sensitive data, thus they are not subject to special (stricter) protection than as provided for by the general rules.

Irrespective of the actual technique or procedure applied, any operation involving data - i.e. collection, recording, usage, transmission etc. of data - qualifies as management of personal data. Data management is legitimate only if the person concerned has voluntarily consented to it having received adequate information (in the case of special data written declaration is required) or where the management of data is prescribed by law. The person concerned may protest against illegitimate data management and in the case of an infringement he/she may turn to the court and claim compensation.

The counterpart of the right to the protection of per-

vánosságának elve. A korszerű jogi szabályozás azért köti össze ezt a két területet, hogy egyfelől kifejezze összetartozásukat és közös szerepüket egy demokratikus információs egyensúly fenntartásában, másfelől pedig azért, hogy az egyik jog gyakorlása ne nyújthasson hivatkozási alapot a másik kivételeire való hivatkozásnál, ha ez ellentétes a szabályozás céljával és szellemével. A *közérdekű adatok* köre rendkívül széles, hiszen idetartozik a közszféra birtokában lévő minden adat, kivéve a személyes adatokat. A nyilvánosság azonban nem csak a közhatalmi szervek működésének átláthatóságát jelenti. A közpénzekkel való gazdálkodás ellenőrzése, a környezeti adatok megismerhetősége érdekében a törvényhozó a magánszférára is kiterjesztette a nyilvánosság követelményét. Az ilyen adatokat a törvény *közérdekből nyilvános adatnak* tekinti. E körbe tartoznak a közfeladatot ellátó személyek feladatkörével összefüggő személyes adatai is.

A közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatokat – a törvény által meghatározott kivételektől eltekintve – bárki megismerheti. Amennyiben az adatkezelő az adatmegismerésre vonatkozó kérelemnek 15 napon belül nem tesz eleget, az adatigénylő bírósághoz fordulhat.

Az információs szabadság tehát az állam *átláthatóságának követelményét*, az adatvédelem pedig a polgároknak az állammal és másokkal szembeni (mások alatt a közhatalom, a piac, a szervezetek, de a másik polgár is értendő) *védelmének biztosítását* jelenti. Ma mindkét érték egyaránt építőköve a modern alkotmányos állami berendezkedésnek.

Az adatvédelmi biztos feladata, hogy e két alkotmányos jog érvényesülése érdekében hivatalból vagy kérelemre vizsgálatokat folytasson le, az adatkezelésekre vonatkozó jogi környezetet, jogszabályokat véleményezze, szükség esetén módosítást, jogalkotást kezdeményezzen, vezesse az adatvédelmi nyilvántartást. Az adatvédelmi biztos az állami és a magánszektor adatkezelőinek tevékenységét egyaránt vizsgálhatja. Feladatai ellátása során minden olyan kérdésben felvilágosítást kérhet és az összes olyan iratba betekinthez, adatkezelést megismerhet, amely személyes vagy közérdekű adatokkal összefügg. Minden olyan helyiségbe beléphet, ahol adatkezelés folyik. Bárki panasszal fordulhat

sonal data - in other words, the 'other side of the coin' - is the principle of the publicity of information of public interest. These two areas are linked by up-to-date legal regulation in order to express that they go hand in hand and play a joint role in maintaining a democratic informational balance, as well as in order to make sure that exercising one right cannot be a basis for reference to exceptions from the other right if this is contrary to the purpose and spirit of the regulation. The range of information of public interest is extremely wide since this includes all data held by the public sector, except for personal data. Publicity, however, means more than the mere transparency of the operation of the organs of public power. In order to enable controlling the management of public moneys and to provide access to data on the environment the legislator extended the requirement of publicity to the private sector as well. Such data are regarded by the law as information that is public in the interest of society. Such data include personal data of individuals performing public duties that relate to their scopes of responsibilities.

Information of public interest and information that is public in the interest of society may be accessed by anybody, apart from exceptions provided for by law. If the controller of such data fails to satisfy a request for access to the data within 15 days of receipt of the request the person intending to have access to such data may turn to the court.

Accordingly, the freedom of information means the requirement of the transparency of the state, while the protection of personal data means providing protection for citizens against the state and others (this latter including the public power, the market, organisations and any other citizen). Today both of these values are equally important building blocks of a modern constitutional state.

The responsibilities of the Commissioner for the Protection of Personal Data include conducting investigations ex officio or on request to ensure the operation of these two constitutional rights, commenting the legal environment and pieces of legislation concerning data management and to initiate amendments or introduction of pieces of legislation as well as keeping a registry on data protection. The Commissioner is authorised to investigate the activities of data controllers in both the state and the private sector. In the course of the perform-

az adatvédelmi biztoshoz, ha személyes adatai kezelésével kapcsolatban jogsérelem érte, illetve annak közvetlen veszélye áll fenn, vagy bármely közérdekű adatot kezelő szerv nem adja ki a kért adatot. Az adatvédelmi biztos felszólításának megfelelően az adatkezelő a szükséges intézkedéseket köteles haladéktalanul megtenni és erről 30 napon belül írásbeli tájékoztatást nyújtani. Az adatvédelmi biztos határozatban elrendelheti a jogosulatlanul kezelt adatok zárolását, törlését vagy megsemmisítését, megtilthatja a jogosulatlan adatkezelést, továbbá felfüggesztheti az adatok külföldre továbbítását.

Az adatkezelő, az adatfeldolgozó vagy az adatkezeléssel érintett személy az adatvédelmi biztos határozatának felülvizsgálatát – annak kézhezvételét követő 30 napon belül – jogszabálysértésre hivatkozással kérheti a bíróságtól.

Az Adatvédelmi Biztos Irodája a következő szervezeti egységekre tagolódik: Adatvédelmi főosztály, Információsabadság főosztály, Adatvédelmi nyilvántartási főosztály, Nemzetközi főosztály, Titkársági főosztály.

Az adatvédelmi biztos média- és közszereplésének intenzitása évről évre fokozódik, 2004-ben összesen 343 alkalommal nyilatkozott az írott és az elektronikus médiában, jelentősen hozzájárulva ezzel irodája tevékenységének és magának az adatvédelem-információsabadság témájának ismertségéhez. A munkatársak korábban rendszeresen egy-egy konkrét ügy kapcsán megyei napilapokban megjelenő rövid cikkekben („Adatőrség”) igyekeztek használható és közérthető információkat adni a téma iránt érdeklődő olvasóknak.

2000. július hó 26-án az Európai Tanács határozatot hozott a magyarországi adatvédelem megfelelő szintjéről (ún. adekvát, megfelelő védelmi szint), amit az Adatvédelmi Biztos Irodájának tevékenysége döntő mértékben elősegített. Ezzel a személyes adatok Magyarországra történő továbbítása „zöld utat” kapott.

A PEER REVIEW uniós munkacsoportja jelentést adott ki a magyarországi adatvédelemről (2002. június 5–7.), melyben a magyarországi adminisztratív infrastruktúrát értékelt az EU adatvédelmi

ance of his tasks the Commissioner may ask for information on any issue, may inspect any document and scrutinise any data management that may be related to personal data or data of public interest. The Commissioner may enter any premises and rooms where data are processed. Anybody who has suffered an injury in respect of the processing of his/her personal data - or if there is an imminent threat of such injury - and anybody for whom the data controller of public information refuses to grant access to the requested data, may submit a complaint to the Commissioner for data protection. In accordance with the instruction of the Commissioner the data controller must promptly take the necessary actions and must provide a written notice on this within 30 days. The Commissioner may issue a decision ordering the blocking, deletion or destruction of data managed without authorisation, he may prohibit unauthorised data processing and may suspend the transmission of data abroad.

The data controller, the technical data processor or the data subject may request judicial review from the court against the decision of the commissioner within 30 days after its receipt on the grounds of infringement.

The Office of the Parliamentary Commissioner for Data Protection and Freedom of Information is comprised of the following organisation units: Department for Data Protection, Department for the Freedom of Information, Data Protection Registry Department, International Department and Secretariat.

The intensity of the media and public appearances of the Commissioner has been increasing steadily during recent years, in year 2004 he appeared in the press and the electronic media on a total of 343 occasions, substantially enhancing public awareness of the activities of his office and the theme of data protection and the freedom of information. The colleagues of the Commissioner used to provide useful and easy to understand information for readers interested in this particular field, in brief articles concerning specific cases, in county dailies ('Data Guard').

On 26 July 2000 the Council of Europe made a resolution concerning the adequate level of data protection in Hungary, which was predominantly a result of the activities of the Office of the Commissioner for Data Protection and Freedom of Information. Consequently,

corpusának meghonosítása szempontjából. A munkacsoport különösen nagy elismeréssel nyugtázta, hogy a biztos – a rendelkezésére álló eszközök adta kereteken belül – milyen sokat tett és tesz az adatvédelem ügyéért.

2003-ban a magyar adatvédelmi biztos irodája adott otthont a közép- és kelet-európai adatvédelmi biztosok 4. találkozójának Budapesten.

2004. május 1-jétől a magyar adatvédelmi biztos is teljes jogú tagjává válik az ún. 29-es munkacsoportnak (az Unió Bizottsága mellett működő tanácsadó szerv, az európai adatvédelmi biztosok testülete), melyben korábban ún. megfigyelői státust foglalt el.

2005. márciusában Budapesten szerveztük meg az adatvédelmi biztosok munkatársainak tartott ún. „Panaszügyi Munkacsoport” tanácskozását.

the transmission of personal data to Hungary was 'given the green light'.

The PEER REVIEW EU working group issued a report on data protection in Hungary (5-7 June 2002), assessing the administrative infrastructure in Hungary from the aspect of the introduction of the data protection regulations of the European Union. The working group appreciated particularly the substantial efforts made by the Commissioner - within the limits set by the available assets and instruments - for the cause of data protection.

In 2003 the office of the Hungarian Commissioner hosted the 4th conference of Commissioners for data protection from countries of Central and Eastern Europe, in Budapest.

Since 1 May 2004 the Hungarian Commissioner is also a full member of the Article 29 Data Protection Working Party (an advisory body working alongside the European Commission, comprising European Commissioners for data protection), in which he held a so-called observer status before 1 May 2004.

A conference of the so-called 'Complaints handling workshop' for staff members of data protection Commissioners was organised in March 2005 in Budapest.

Az Országgyűlési Biztos Hivatalának kialakulása és szervezeti fejlődése

A jogszabály szerint a négy ombudsman feladatával kapcsolatos ügyvitel és előkészítés teendőit egyetlen közös szervezet, az Országgyűlési Biztos Hivatala látja el, ami a magyar közigazgatásban példa nélküli. Ennek megfelelő sajátosságokat mutat a formálódó szervezet felépítése és feladata. A hivatali struktúra csírái, az ügyintézési gyakorlat 1995 novemberére kialakult, azonban az ombudsmanok objektív működési feltételeinek hiánya miatt csak fokozatos létszámfeltöltésre volt lehetőség, a szervezetépítés két évet vett igénybe. Az országgyűlési biztosok a külföldi tapasztalatok alapján hatékony és gyors reagálásra képes szervezeti struktúra kialakítására törekedtek, amely a lehető legkevesebb formalitást igénylő megoldások alkalmazására képes. Ezért az ügyintézésnek két szintje alakult ki: az ügyfélszolgálati tevékenység, az általános biztoshoz és helyetteséhez érkező panaszügyek szakmai előkészítése, elemzése, az eljárás feltételei hiányának megállapítása és a hatáskör hiánya miatt elutasított beadványok ügykezelése, statisztikai feldolgozása a Hivatalon belül zajlott, míg az érdemi vizsgálatot közvetlenül a biztosok felügyelete alá tartozó vizsgálati főosztályok végezték. E szakmai feladatokon kívül a Hivatal mind a négy országgyűlési biztost kiszolgáló, funkcionális feladatokat is ellát, amilyen a gazdálkodás, a humánpolitika, a technikai feltételek biztosítása, a könyvtár fenntartása, a parlamenti kapcsolatok, közös rendezvények, külföldi programok előkészítése, szervezése. A 2003-ban történt átszervezés után hangsúlyosabbá váltak az ügyfélszolgálati és a funkcionális feladatok, ugyanakkor a panaszintézés előkészítése közvetlenül az ombudsmanok irányítása alá került. A közös szervezet tevékenységi körét kezdettől fogva az határozza meg, hogy az egyes biztosok – eltérő munkamódszereik miatt – különböző mértékben tartanak igényt a Hivatal munkájára. Az említett feladatokat jelenleg két szervezeti egység: a Gazdálkodási, Humánpolitikai és Informatikai, valamint a Szervezési és Ügyfélszolgálati Főosztály látja el. Az országgyűlési biztosok irányítása alatt álló irodák főosztályokra, osztályokra tagolódnak.

Evolution and organisational development of the Office of the Parliamentary Commissioner

Pursuant to the relevant legal regulation the tasks of administration and preparations pertaining to the duties of the four ombudspersons are carried out by a joint organisation - the Office of the Parliamentary Commissioner - which is an unparalleled arrangement in the Hungarian public administration system. The features of the structure and tasks of the gradually evolving organisation also reflect this status. The fundamentals of the Office's structure and the practice of dealing with affairs had appeared by November 1995, but owing to the lack of the objective requisites for the operations of the ombudspersons the prescribed number of employees could only be hired gradually and the construction of the organisation structure took some two years. Based on foreign examples the Parliamentary Commissioners aimed at creating an effective organisation structure capable of rapid response, suitable for the application of solutions of minimum formality. Consequently, two levels of dealing with issues evolved: the client service activities, the technical/professional preparation and analysis of complaints submitted to the general Commissioner and his deputy, the establishment of the lack of the conditions required for proceedings, the administration of submissions rejected for lack of competence and their statistical processing was carried out within the Office while the actual investigations were carried out by the investigation departments subordinated directly to the Commissioners. Besides such technical/professional tasks the Office also performed functional duties supporting the activities of each of the four Parliamentary Commissioners - such as financial management, human resource management, provision for technical requisites, running of the library, Parliamentary relationships, joint organised events, preparation and organisation of programmes abroad. After reorganisation in 2003 the client service and functional tasks increased in importance while the preparation of dealing with complaints was taken charge of directly by the ombudspersons. The scope of operations of the joint organisation has been determined from the very beginning by the fact that owing to their different methods of work the Commissioners require different amounts of work to be performed by the Office. The above mentioned tasks are currently performed by

Az alkotmányos jogállásukat tekintve hasonló, független biztosok – akik között a vizsgálati jogsultságban vannak markáns különbségek – a közös hivatal mellett saját hivatali apparátussal is rendelkeznek. Az általános és a szak-ombudsmanok között más országokban ismeretlen az egymás függetlenségét tiszteletben tartó szakmai együttműködés, konzultációs kapcsolat, együttes fellépés, mely gyakorlatot remélhetőleg a magyar biztosok a jövőben is sikerrel folytatják.

Nemzetközi kapcsolataink, a tíz év jelentős hazai és nemzetközi eseményei

A szűkre szabott keretek miatt nem eleveníthetjük fel az országgyűlési biztosok gazdag és tartalmas kapcsolatrendszerének minden mozzanatát, ezért csak válogatást adunk ezekből.

Az országgyűlési biztosok rendszeresen részt vesznek az ombudsmanok négyévenként megrendezett világtalálkozóján, ahol megismerhetik egymás problémáit, munkamódszereit, gondolkodásmódját és meríthetnek egymás tapasztalataiból. Ennek kiemelkedő jelentősége volt az intézmény kialakulásának első időszakában. Később, a saját tapasztalatok szintetizálásával már részt vállalhattak a magyarországinál fiatalabb intézmények támogatásában is. Így 2000-ben – az Európa Tanács anyagi támogatásával – hivatalunk szakmai segítséget nyújtott a román, az albán és az orosz ombudsman intézmény kiépítéséhez, működésének elősegítéséhez. 2002-ben Libanonban, az emberi jogvédő szervezet létrehozását előkészítő konferencián adtuk át tapasztalatainkat. A magyar ombudsmanok 2003 óta kölcsönös látogatások keretében segítik az első emberi jogi szervezet kiépítését Kínában is.

Aktivitás és hasznosság jellemzi az ombudsmanok és az Európa Tanács kiemelkedően jó kapcsolatát.

two organisation units, the Department for Financial Management, Human Policy and IT, and the Organisation and Customer Service Department. The offices directed by the Parliamentary Commissioners are broken down into departments and sections.

The independent Commissioners having similar constitutional legal statuses - with marked differences between their authorisations for conducting investigations - have their own office apparatuses besides the joint office. Such professional cooperation and consultative relationship as well as joint action is not observed in the practices of general and special functional ombudsmen of other countries, we hope that Hungarian ombudsmen will continue this practice successfully in the future.

Our international relationships, major domestic and international events of the past 10 years

Owing to limitations in volume we cannot recall all momentums of the rich and colourful system of relationships of the Parliamentary Commissioners, therefore we are only presenting a section of the key elements.

The Parliamentary Commissioners attend the global conference of ombudsmen once every four years, where they can learn about each other's problems, methods of work, ways of thinking and they may also learn from each others' experience. This was particularly important in the initial phase of the evolution of the ombudsman's institution. Later on, by synthesising their own experience they could also provide support to the development of institutions of other countries set up after the Hungarian establishment of the Hungarian counterparts. In year 2000 - with financial aid provided by the Council of Europe - the Office provided technical/professional assistance to the construction and enabling the operation of the Romanian, Albanian and Russian ombudsmen's institutions. In year 2002 we transferred our experience at a conference in Lebanon in preparation of the establishment of an organisation for the protection of human rights. Hungarian ombudspersons have been providing assistance since 2003 through mutual visits to setting up the first human rights organisation in China as well.

Az ET kezdettől folyamatosan figyelemmel kísérte és elismerte a magyar ombudsmanok tevékenységét, amelyet jelentős események fémjeleznek. Ezek sorában legfontosabbak

– a közös szervezésű nemzetközi konferenciák:

Az 1996 novemberében az Európa Tanáccsal közösen szervezett Közép- és Kelet-európai Ombudsman Találkozó – amelynek fővédnöke Göncz Árpád volt – 18 ország képviseltette magát. A konferencia anyaga angolul és magyarul is megjelent.

1999 kiemelkedő eseménye volt az Európa Tanács felkérésére rendezett *Független Nemzeti Emberi Jogi Intézmények* című konferencia, amelynek egyik feladata az emberi jogi minimum követelmények megfogalmazása volt. A 28 országból érkezett 89 küldött áttekintette az emberi jogvédő intézmények szabályozásának, felállításának, működtetésének és fenntartásának kérdéseit. A tanácskozás Zárónyilatkozatát az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága elé terjesztették.

2004 májusában az Országgyűlés támogatásával szerveztük meg az Európai Ombudsman Intézet által kezdeményezett „10 éves az ombudsmani intézmény Magyarországon”, illetve a „Kisebbségvédelem és ombudsman-valóság” című tudományos konferenciát.

– a két- és többoldali szakmai találkozók. Ezek közül megemlíjtjük az ET emberi jogi biztosának, továbbá az európai ombudsmanok a hivatalunkban tett látogatását.

Az országgyűlési biztosok 2003. október 27–28-án fogadták Nikiforos Diamandouros, az Európai Unió ombudsmanját, s véleményt cseréltek az emberi jogok magyarországi érvényesüléséről, az együttműködés lehetőségeiről.

There is a remarkably good, active and useful relationship between the Hungarian ombudspersons and the Council of Europe. The Council of Europe was closely monitoring and recognising the activities of the Hungarian ombudspersons, which had been marked by major events along the road. The most important of these have been

– jointly organised international conferences:

The Conference of Ombudsmen of Central and Eastern Europe - organised in cooperation with the Council of Europe - in November 1996, the patron of which was Árpád Göncz, the then President of the Republic of Hungary, was attended by representatives of 18 countries. The materials of the conference have been published in Hungarian and English language versions.

An outstanding event of year 1999 was the conference entitled 'Independent National Human Rights Institutions' organised on request by the Council of Europe. One of the key tasks of the conference was to specify the minimum requirements of human rights. The 89 delegates of 28 countries reviewed issues of the regulation, setting up, operation and maintenance of institutions mandated to protect human rights. The Closing Declaration of the conference was submitted to the Council of Europe and the Committee of Ministers.

In May 2004 the scientific conferences entitled '10 years of the institution of the ombudsman in Hungary' and 'Protection of minorities and ombudsman reality', initiated by the European Ombudsman Institution, were organised with support by the Hungarian Parliament.

– bilateral and multilateral technical/professional conferences. Mention should be made of the visit by the Human Rights Commissioner of the Council of Europe and the European Ombudsman to our office.

The Parliamentary Commissioners received Mr. Nikiforos Diamandouros, EU Ombudsman on 27 and 28 October 2003, discussing the operation of human rights in Hungary and on the possibilities for cooperation.

(Balról jobbra: Dr. Kaltenbach Jenő, Dr. Takács Albert,
Dr. Péterfalvi Attila, Dr. Lenkovic Barnabás, Nikiforos Diamandouros)

*(Left to right: Dr. Jenő Kaltenbach, Dr. Albert Takács,
Dr. Attila Péterfalvi, Dr. Barnabás Lenkovic, Nikiforos Diamandouros)*

Az Európai Unió ombudsmanja esetenként illetékeségből hozzánk továbbítja a magyar szervezet panaszoló beadványokat; irodájának napi hírlevelét figyelemmel kísérik, amelynek fontos információit hivatalunk kapcsolattartója továbbítja a biztosoknak.

Az Európai Ombudsman Intézet (EOI) európai, regionális szervezetként szintén aktív a nemzetközi párbeszéd kialakításában, 2005 februárja óta a szervezet egyik alelnöke a magyar kisebbségi biztos.

Az országgyűlési biztosok már Magyarország csatlakozása előtt is rendszeresen meghívást kaptak az uniós rendezvényekre. A konferenciákon való részvétel alkalmat kínál a más országbeli tapasztalatok közvetlen megismerésére, a két- és többoldalú kapcsolatok elmélyítésére. Uniós tagságunkkal lehetőség nyílik csatlakozó országok számára indított twinning programokra pályázni. Első tapasztalatainkat Törökország vonatkozásában szereztük meg, tavaly év végén.

As prescribed by his mandate the ombudsman of the European Union transfers submissions containing complaints against Hungarian authorities and other organs, to the Office, from time to time. We are regularly monitoring their daily newsletter, and the most important points are communicated to the Commissioners by the contact person of our office.

The European Ombudsman Institute (EOI) - as a European or regional organisation - is also playing an active role in the development of an international dialogue, and since February 2005 our ombudsman for minorities has been vice-chairman of the organisation.

Parliamentary Commissioners had been regularly invited to EU events even before Hungary's EU accession. Participation in such conferences provides opportunities for learning experience of other countries directly, and for the strengthening of bilateral and multilateral relationships. EU membership makes it possible for Hungary to apply for twinning programmes started for the accessing countries. Our first experience originates from late last year, in relation to Turkey.

A „Visegrádi Négyek” ombudsmanjai második találkozójának házigazdái 2005 júniusában a magyar ombudsmanok voltak.

The second meeting of the ombudsmen of the 'Visegrád Group' was hosted in June 2005 by the Hungarian ombudsmen.

(Balról jobbra: Otakar Motejl, cseh; Dr. Lenkovics Barnabás, magyar; Pavel Kandrác, szlovák ombudsman; Stanislaw Trociuk, lengyel helyettes ombudsman)

(Left to right: Otakar Motejl, Czech; Dr. Barnabás Lenkovics, Hungarian; Pavel Kandrác, Slovakian; Stanislaw Trociuk, Polish deputy ombudsman)

A hazai történések sorából kiemelkednek a megyei jogú városok polgármestereivel és a közigazgatási hivatalok vezetőivel lezajlott szakmai találkozók, amelyek jelentősen hozzájárulnak a folyamatos, jó együttműködéshez.

The most outstanding domestic events include meetings with mayors of county right towns and heads of the public administration offices: these discussions make a significant contribution to continuous and effective cooperation.

2002 januárja jelentős változást hozott az intézmény életében, beköltözhattünk az új székházba, amellyel javultak munkafeltételeink.

January 2002 brought about a significant change in the life of the institution - we moved into our new headquarters building whereby our working conditions improved significantly.

A 2003-as év kiemelkedő jelentőségét az adta, hogy tíz év telt el az országgyűlési biztosi intézmény létrehozásáról rendelkező törvény megalkotása óta. Az országgyűlési biztosok az évforduló alkal-

Year 2003 was also highly important, since ten years had passed after the adoption of the act on the creation of the institution of the Parliamentary Commissioner

mából pályázatot írtak ki tudományos dolgozatok alkotására, amelynek eredményét december 10-én a „Tízéves a magyar ombudsman törvény” címmel a Magyar Tudományos Akadémián szervezett konferencián hirdették ki. A pályázat díjnyertes munkái az Országgyűlés Hivatalának gondozásában, kötetben is megjelentek.

2005. június 30-án házi ünnepségen emlékeztünk meg az intézmény megalakulásának 10. évfordulójáról, amelyen a biztosok emléklapot adtak át az alapítás évétől itt dolgozó munkatársaiknak.

On the occasion of the anniversary the Parliamentary Commissioners put out an invitation for academic papers the result of which was announced on 10 December, entitled 'Ten years of the Hungarian ombudsman act' at a conference organised at the Hungarian Academy of Sciences. The winning papers were published in a volume by the Office of the Parliament.

On 30 June 2005 we commemorated the 10th anniversary of the establishment of the institution at an in-house event where the Commissioners handed over memorial certificates to their colleagues working for the institute since the year of foundation.

Országgyűlés, Alkotmánybíróság és az ombudsmanok

Az ombudsmanok Országgyűléssel való kapcsolata alapvetően a testületek szintjén valósul meg. Az éves beszámolási kötelezettség teljesítésekor eleinte az Alkotmányügyi és az Emberi Jogi Bizottsággal, később az összes bizottsággal kialakult a közvetlen, érdemi párbeszéd. A beszámolók évről évre a bizottságok szinte egyhangú támogatásával kerültek a plénum elé, ahol kezdettől fogva magas szavazati aránnyal döntöttek a képviselők azok elfogadásáról. Az Országgyűlésnek címzett – kirívóan súlyos vagy az állampolgárok nagyobb csoportját érintő visszasság megoldását szolgáló – ajánlások fogadtatása terén már árnyaltabb a helyzet, azonban a biztosok az el nem fogadott ajánlásokat újra és újra a parlament elé viszik. Az országgyűlési biztosok véleményét gyakran kikérik a bizottságok valamely jelentősebb, átfogó kérdés tárgyalása során, illetve ajánlásukkal érintett törvénytervezet (módosítás) vitájakor. Előfordul, hogy az ombudsman vizsgálati jelentését a tárgy szerint illetékes bizottság a napirendjére tűzi. Az Adatvédelmi Biztos Irodája és az Országgyűlés illetékes bizottságai között folyamatos konzultációs és munkakapcsolat alakult ki, mely a munkánkat is könnyítette és reményeink szerint kölcsönös haszonnal járt. Az Emberi Jogi Bizottság a tevékenységi területét érintő kérdések tárgyalásakor rendszeresen meghívta az általános vagy a kisebbségi biztost.

Az Alkotmánybíróságnak több döntése foglalkozik az országgyűlési biztosok hatáskörével, már 1991-ben az ún. első „személyi számos határozatával” meghatározta a leendő adatvédelmi törvény alkotmányos kereteit, a független adatvédelmi biztos ellenőrző funkcióját. A hatáskörök (újra)szabályozása megtörtént.

Az ombudsmanok vizsgálati jelentéseikben, állásfoglalásaikban gyakran utalnak az Alkotmánybíróság konkrét határozataira és merítenek azok indokolásából is. Ugyanakkor az országgyűlési biztosok viszonylag ritkán fordultak közvetlenül az Alkotmánybírósághoz utólagos normakontroll, alkotmányellenes mulasztás megállapítása iránt, illetve jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát vagy az alkotmány rendelkezéseinek

Parliament, Constitutional Court and ombudspersons

The relationship between the ombudspersons and the Parliament functions in essence at the level of the relevant bodies. In the course of the fulfilment of the annual reporting obligation a direct and meaningful dialogue developed towards the Committee for Constitutional Affairs and the Human Rights Committee, followed with similar relationships with other committees. Each year the reports were submitted to the Plenary session with almost unanimous support by the committees and MPs voted for their approval with substantial majority. The situation in respect of the receipt of recommendations addressed to Parliament - to resolve improprieties that are particularly serious or those involving larger groups of society - is somewhat more complex, but the Commissioners tend to repeatedly submit to Parliament their rejected recommendations. The committees often elicit comments by the Parliamentary Commissioners in the course of the discussion of substantial comprehensive issues, as well as during the discussion of drafts (amendments) affected by their recommendations. In some cases the report on the investigation by an ombudsman is put on the agenda of the committee having competence concerning the issue on hand. A relationship of ongoing consultation and cooperation has evolved between the Office of the Parliamentary Commissioner for Data Protection and Freedom of Information and the competent committees of Parliament. This has facilitated our own work and it is hoped to produce mutual benefits. The Human Rights Commission has regularly invited the general or the minority Commissioner to the discussion of issues pertaining to their fields of activity.

Several decisions of the Constitutional Court were related to the scopes of competence of the Parliamentary Commissioners. As early as in 1991 the so-called first 'resolution on the personal identification number' determined the constitutional framework of the prospective act on data protection, the controlling function of the independent data protection ombudsman. The re-regulation of scopes of competence was thus completed.

In their inspection reports and position statements the ombudsmen often refer to concrete decisions of the Constitutional Court and often rely on their explanations. At the same time, the Parliamentary Commissioners relatively rarely turned directly to the Constitutional

értelmezését kérve, valamint alkotmányjogi panasszal.

Court for ex-post norm control or asking for the establishment of a constitutional failure, for the assessment of whether a regulation is contrary to any international agreement or for interpretations of the provisions of the Constitution, and they sometimes filed constitutional complaints.

Nyilvánosság és az ombudsmanok

Publicity and the ombudspersons

Az országgyűlési biztosok lehetőségeit és korlátait legnagyobb mértékben az ombudsmanok következetessége, tekintélye, társadalmi és szakmai elismertsége határozza meg. Ezért kiemelkedő fontosságú, hogy milyen gyakran, milyen ügyekben és hol – milyen médiumokban – jelennek meg. A „civil” és szakmai nyilvánosság előtt gyakran szereplő ombudsman közismertsége és a jogállam megvalósítására irányuló tudatformáló szerepe egyre növekszik. Az ombudsmanok médiaszereplései, valamint a beérkező panaszok száma és jellege között szoros összefüggés figyelhető meg: a szereplést követően emelkedik a – gyakran a híradásokban szereplő ügyszöveghez – hasonló beadványok száma, sőt esetenként a megkeresett állami szervek együttműködési készsége is tovább erősödik. A Magyar Televízió „Álompolgár” című sorozatműsora például nagyban hozzájárult a biztosok ismertté válásához. A nyilvánosság az országgyűlési biztosok – jogkövetőket, jogalkalmazókat egyaránt érintő – jogfejlesztő tevékenységének fontos eszköze.

The possibilities and limitations of the Parliamentary Commissioners are determined primarily by their consistency, respect, social and professional recognition. This is why the frequency of their appearances and the issues in relation to which as well as the places where - the media in which - they appear, are of utmost importance. The ombudsman who often appears before the 'civil' and professional public is growing increasingly widely known among the population and his role in shaping people's awareness in relation to the implementation of the rule of law is growing stronger. There is a close relationship between the media appearances of the ombudsmen and the number and nature of complaints submitted to them: after their appearance the number of submissions - often of a similar nature to those presented in a given news programme - indeed, even the state organs to which the ombudsman has to turn for remedy grow more willing to cooperate. The series of the Hungarian Television entitled 'The Dream Citizen' (Álompolgár) for example made the Commissioners much more widely known than before. Publicity is one of the important tools of the Parliamentary Commissioners in developing the legal system, involving both those complying with the law and those applying and enforcing the law.

Ki kell emelni azt is, hogy az országgyűlési biztosok és munkatársaik aktívan részt vesznek a tudományos közéletben, így gyakorlatilag állandó szereplői a szakmai nyilvánosságnak.

It should be noted that the Parliamentary Commissioners and their colleagues have been actively participating in academic public life, thus they are practically permanent participant of the professional publicity.

Civil szervezetek

Működése során az intézmény immár évtizedes tapasztalatain túl igénybe veszi azoknak a civil szervezeteknek a szakmai segítségét is, amelyek az állampolgári panaszokat összegyűjtve, elemelve továbbítják az országgyűlési biztosokhoz. Talán már nincs is olyan civil szervezet hazánkban, amely az elmúlt időkben ne kereste volna meg az ombudsmant. Közülük is ki kell azonban emelni néhány olyan szervezetet, amely vagy rendszeresen továbbítja az állampolgári panaszokat, vagy nagy jelentőségű, sokakat érintő ügyekben működik együtt a biztosokkal. A karitatív szervezetek a szociálisan legkiszolgáltatottabb emberek ügyeinek rendezésében rendszeresen együttműködnek a biztosokkal. Szinte állandó kapcsolatot tartunk fenn a hajléktalanok támogatásával foglalkozó szervezetekkel. A környezetvédelem élenjárói a „zöldmozgalmak”, amelyek rendszeres időközönként tájékoztatnak a környezetre veszélyes eseményekről. Egyes betegcsoportok, a mozgáskorlátozottak, más fogyatékkal élők egyesületei, alapítványok egyre gyakrabban kérnek „kollektív” jogvédelmet.

A magyarországi emberi jogi szervezetek az Adatvédelmi Biztos Irodájának legfontosabb partnerei közé tartoznak, néhány szakmailag jól előkészített indítványuk munkánkat jelentősen könnyítette. Külön meg kell említenünk ebben a körben a *Társaság a Szabadságjogokért* nevű jogvédő szervezetet.

Az „oktató-nevelő-ismeretterjesztő” célok megvalósulását szolgálja rendszeres részvételünk a Sziget Fesztiválon, amely az országgyűlési biztos intézmény ismertségét is tovább növelheti. Az országgyűlési biztosok és munkatársaik naponta több programmal várják a fesztivál látogatóit. Különböző témakörökben, például a környezetvédelemről, a fogyatékkal élők jogairól, az eutanázia alkalmazásának alkotmányossági kérdéseiről, a drogpolitika aktuális kérdéseiről tartottak előadást, pódiumbeszélgetést folytattak az ombudsmank szerepéről a hátrányos megkülönböztetések elleni küzdelemben és a társadalmi szolidaritás erősítésében. Közvetlen személyes beszélgetéssel, játékokkal segítették a látogatókat abban, hogy megismerjék az országgyűlési biztosok tevékenységét és saját alkotmányos jogait.

Non-governmental organisations (NGOs)

In the course of its operation the institution - in addition to its experience accumulated over a decade - also relies on professional assistance provided by civil organisations that are transmitting citizens' complaints, after collecting and analysing them, to the Parliamentary Commissioners. Perhaps there is no civil organisation in Hungary that has not sought for assistance of the ombudsman during the recent years. Special mention should, however, be made of organisations that have been regularly channelling citizens' complaints and those that have been cooperating with the Commissioners in respect of major issues involving large numbers of people. Charity organisations are cooperating with the Commissioners on a regular basis in resolving issues of people in the most exposed situations. We maintain almost permanent contacts with organisations engaged in supporting the homeless. The 'green movements' are pioneers of environment protection, and they notify the institution of events threatening the environment on a regular basis. Associations of some groups of patients, people with disabilities, and foundations often seek for 'collective' legal aid.

Human rights organisations in Hungary are among the most important partners of the Office of the Commissioner for Data Protection and Freedom of Information, some of their professionally well prepared publications provided substantial help to our efforts. Special mention should also be made in this category of the legal aid organisation called 'Hungarian Civil Liberties Union'.

Our regular participation in the 'Island Festival' is aimed to facilitate the accomplishment of the goals of 'education and dissemination of knowledge' and it may also enhance awareness of the institution of the Parliamentary Commissioner. The Parliamentary Commissioners and their colleagues offer several programmes each day for the visitors of the festival. Presentations were delivered on a variety of issues - e.g. environment protection, the rights of people with disabilities, constitutional issues pertaining to the application of euthanasia or topical issues of drugs policy - they conducted podium discussions on the role played by the Commissioners in the fight against negative discrimination and the strengthening of solidarity in society. They helped visitors to learn about the activities of the Parliamentary Commissioners and their own constitutional rights through direct face-to-face discussions and game programmes.

Megyelátogatás, ügyfélszolgálat, internetes szolgáltatásaink

Az országgyűlési biztosoknak nincsenek helyi, területi szervei, ezért a közvetlen párbeszéd és problémafeltárás eszközeként rendszeressé váltak a megyelátogatások, amelyekre általában évente két-három alkalommal került sor. 1996-ban a Hajdú-Bihar és Csongrád megyei munkalátogatásokkal vette kezdetét a biztosok hagyományá vált 'országjárása'. Az elmúlt tíz év alatt az állampolgári jogok országgyűlési biztosa és általános helyettese – Vas és Jász-Nagykun-Szolnok kivételével – valamennyi megyébe ellátogatott. Ennek keretében a biztosok helyszíni szemlét tartanak laktanyákban, rendőrségi fogdáknak, gyermek- és ifjúságvédő intézetekben, szociális intézményekben, kárpótlási és földhivatalokban, idegenrendészeti szállásokon, közüzemi szolgáltatók ügyfélszolgálati irodáin és még sok – panasszal érintett – szervnél. A megyeszékhelyeken előre meghirdetett módon panaszládákat helyezünk el, amelyben a beadványokat előre összegyűjtjük, majd a munkatársak helyszíni ügyfélfogadást tartanak, illetve helyben elintézhető vizsgálatokat végeznek. Az egy-két napos látogatás lehetőséget nyújt a megyei vezetőkkel, jegyzőkkel való konzultációra is.

Az első adatvédelmi biztos szintén különös hangsúlyt helyezett arra, hogy az ún. országjárás keretében helyszíni vizsgálatokat végezzen a megyeszékhelyeken, és több napos konzultációs sorozattal segítse az ottani adatkezelők munkáját, jogértelmességét. 1998-ban úttörő kezdeményezésként, a Bács-Kiskun megyei Közigazgatási Hivatal kérésére és szervezésében, de az Adatvédelmi Biztos Irodájának hathatós közreműködésével kezdődött meg a 'kanadai modell' magyarországi meghonosításának első kísérlete. Ennek lényege, hogy minden nagyobb állami, önkormányzati hivatalnál, közfeladatot ellátó szervnél tevékenykedik egy hivatalnok, aki az információs jogok helyi megbízottjaként a lehető leggyorsabban teljesíti adatvédelem-adatszolgáltatási ügyekben a hivatalhoz forduló polgárok kéréseit.

A kisebbségi biztos megyelátogatásai sem csak a szűk értelemben vett „szakmai” célokat szolgálták, a lakossági fórumokon az oktató-ismeretterjesztő tevékenységre is figyelmet fordítottak. Külön

Visiting counties, client service, Internet services

The Parliamentary Commissioners have no local organs therefore county visits have been organised on a regular basis as a means of direct dialogues and of exploring problems. Two or three such visits are organised each year. In 1996 the now traditional 'road shows' of the Commissioners was launched by visits to Hajdú-Bihar county and Csongrád county. During the past ten years the Parliamentary Commissioner for Citizens' Rights and his general deputy visited all counties of Hungary (except for Vas and Jász-Nagykun-Szolnok county). This involved onsite inspections carried out by the Commissioner at various locations, in army barracks, police detention facilities, child and youth protection institutions, social institutions, compensation and land registry offices, immigration administration hostels, customer service offices of public utility service providers and other organs (involved in complaints). At the county seats we set up boxes in which letters describing complaints may be dropped, the complaints are collected before the visit and then our colleagues hold onsite consulting hours and carry out onsite inspections. A one-two day visit enables consultations with county leaders, and notaries as well.

The first Commissioner for Data Protection and Freedom of Information also laid special emphasis on carrying out onsite inspections as part of his 'country tours' at county seats and on holding series of consultations to help the work of local data controllers, along with their interpretation of the law. In 1998, as a pioneering initiative, on request and in the organisation of the Public Administration Office of Bács-Kiskun county and with substantial participation of the Office of the Commissioner for Data Protection and Freedom of Information, the first experiment of introducing in Hungary of the 'Canadian model' was started. The main point of the exercise is that there is a public servant working at each of the larger state and local governmental offices, organs carrying out public tasks, resolving requests of citizens turning to the office in relation to cases pertaining to data protection/data supply, in the fastest possible way, as a local Commissioner for informational rights.

The county visits of the Commissioner for the rights of minorities were not restricted to 'professional' purposes in a narrow sense of the term. Attention was also paid to

említést érdemel 1997-ben, Baranya, Békés és Borsod-Abaúj-Zemplén megyékre kiterjedő oktatási vizsgálatuk, majd 2002-ben, Baranya és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a kisebbségi önkormányzatok működésével és a kisebbségi jogok érvényesülésének helyzetével összefüggő vizsgálatuk. 2003-ban Győr-Moson-Sopron megyében – a kisebbségi és a települési önkormányzatok tisztségviselői, képviselői, hivatalok köztisztviselői, kisebbségi oktatási-nevelési intézmények munkatársai bevonásával – a kisebbségi törvény gyakorlati alkalmazásának nehézségeit, ellentmondásait feltáró vizsgálatot végeztek.

A vidéki látogatások sikere a megyei közigazgatási hivatalokkal megvalósult hatékony együttműködésnek köszönhető.

A Hivatal kezdettől fogva kiemelt jelentőséget tulajdonít az ügyfelek kiszolgálásának, amely elsődlegesen a Panasziroda és az Információs Szolgálat tevékenységében ölt testet. A közigazgatásban általános – heti három napra elosztott – ügyfélfogadási időt 2003-tól bővítettük, jelenleg minden munkanapon, folyamatosan fogadjuk azokat a panaszosokat, akik személyes meghallgatást kérnek. Négy éve bevezettük az ügyfélközpontú iktatórendszert, amelynek segítségével nyomon követhetővé tettük az ügyintézkést, a hozzánk fordulóknak Interneten keresztül tájékozódhatnak beadványuk aktuális helyzetéről. Az OBH honlapján elérhető szolgáltatás arra is lehetőséget nyújt, hogy az érdeklődők a biztosok vizsgálati jelentéseit, állásfoglalásait megismerjék. Ugyanitt tesszük közzé az ombudsmanok éves parlamenti beszámolóit, amelyeknek rövidített angol nyelvű változatát is olvashatják a honlapra látogatók.

the educatory and information dissemination function at the local public fora. Special mention should be made of their education inspections covering the counties of Baranya, Békés and Borsod-Abaúj-Zemplén in 1997 and their inspection in 2002 in Baranya and Szabolcs-Szatmár-Bereg county focused on the operation of the minority self-governments and the operation of rights of minorities. In 2003, an inspection exploring the difficulties and contradictions in the practical application of the minorities act was carried out in Győr-Moson-Sopron county, involving officers and representatives of minority self-governments and municipal governments as well as employees of minority education institutions.

The success of the visits to rural Hungary was enabled by the efficient cooperation that had evolved between the Commissioners' offices and the county administration offices.

The Office has attached special importance to serving its clients right from the beginning. This function is carried out primarily by the Complaints Office and the Information Service. The consultation hours - held on three days of the week as is customary in the public administration system - were extended in 2003 and at present complainants seeking for personal consultation are received on every work day, on a permanent basis. A client oriented filing system was introduced four years ago, which has rendered the administration of affairs traceable and those seeking the Office's assistance can follow the current status of their submissions via the Internet. The service available on the home page of the Office of the Parliamentary Commissioner also provides access for those concerned, to the reports and position statements of the Commissioners. The annual Parliamentary reports of the ombudsmen and their abbreviated English language versions are also accessible on the home page.

Tartalomjegyzék

Content

Beköszöntő	3	Introduction	3
Az ombudsman intézmény szabályozásának története	4	Regulation of the ombudsman's institution - a historical overview	4
Az országgyűlési biztos megválasztása, jogállása, feladata és eszközrendszere	5	Appointment, legal status, tasks and instruments of the Parliamentary Commissioner	5
Az első országgyűlési biztosok visszaemlékezései	7	Memories of the first Parliamentary Commissioners	7
A kezdetekről... ..	9	About the beginning... ..	9
Tíz éve működnek az ombudsmanok	12	Ten years of the activities of the commissioners	12
Gondolatok az intézmény jelenéről és jövőjéről	14	About the present and future of the institution	14
Hagyományos ombudsmani tevékenység és a vállalt mentori szerep	18	Traditional activities of an ombudsman and the assumed role of a mentor	18
Az adatvédelmi biztos gondolatai az adatvédelem és információszabadság jelenéről és jövőjéről	22	The Commissioner for Data Protection and Freedom of Information about the present and future of the protection of data and the freedom of information	22
Az adatvédelmi biztos	23	The Commissioner for Data Protection and Freedom of Information	23
Az Országgyűlési Biztos Hivatalának kialakulása és szervezeti fejlődése	28	Evolution and organisational development of the Office of the Parliamentary Commissioner	28
Nemzetközi kapcsolataink, a tíz év jelentős hazai és nemzetközi eseményei	29	Our international relationships, major domestic and international events of the past 10 years	29
Országgyűlés, Alkotmánybíróság és az ombudsmanok	34	Parliament, Constitutional Court and ombudspersons	34
Nyilvánosság és az ombudsmanok	35	Publicity and the ombudspersons	35
Civil szervezetek	36	Non-governmental organisations (NGOs)	36
Megyelátogatás, ügyfélszolgálat, internetes szolgáltatásaink	37	Visiting counties, client service, Internet services	37